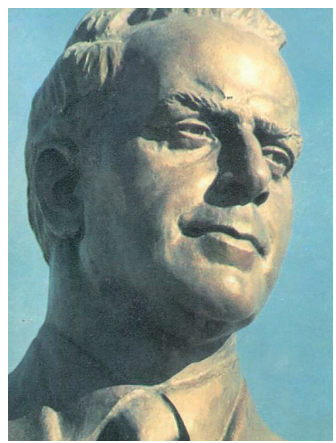

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliyev

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

6 sentyabr
2025-ci il,
şənbə
№ 159 (6986)
Qiyməti
60 qəpik

Zəfərdən sülhə: Bakının global liderliyinin təsdiqi

➔ Bax səh. 2

Azərbaycan NATO-nun etibarlı tərəfdaşdır

➔ Bax səh. 3

➔ Bax səh. 4

Enerji müttəfiqliyinin uğurlu platforması

➔ Bax səh. 5

Rusiyanın mövqeyi yanlıştır

➔ Bax səh. 2

Qeyri-neft sütunları üzərində...

➔ Bax səh. 4

Bakı Təşəbbüs Qrupu gənc kanakəsilli məhkumun qətlini pisləyib

Bakı Təşəbbüs Qrupu (BTQ) 2024-cü ildə Yeni Kaledoniyaadakı iğtişaşlar zamanı "Ceyms" şerti adı ilə qeyd edilən gənc kanakəsilli məhkumun qətlini pisləyən və qınayan açıqlama yayıb.

AZƏRTAC açıqlamayı təqdim edir: "Sentyabrın 3-də Fransanın "Le Monde" nəşrinə "2024-cü ildə Yeni Kaledoniyaadakı iğtişaşlar zamanı gizlədilmiş ölüm" adlı məqalə dərc olunub. Məqalədə qeyd edilir ki, 2024-cü il mayın 13-də Kanakinin (Yeni Kaledoniya) paytaxtı Numea şəhərində yerləşən Kamp-Est Penitensiar müəssisəsində məhkumlar tərəfindən üsyan baş verir. Hadisə zamanı təxminən 600 məhkumun saxlandığı bu müəssisədə üç nəzarətçi məhkumlar tərəfindən girov götürülür və müşahidə kameralarının əksəriyyəti sıradan çıxarılır. Vəziyyətin nəzarətdən çıxmasının qarşısını almaq məqsədilə əraziyə hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları cəlb edilir. Aparılan istintaqın nəticələri göstərir ki, baş verən hadisələr zamanı "Ceyms" şerti adı ilə qeyd edilən gənc kanakəsilli məhkum hüquq-mühafizə orqanlarının müdaxiləsi zamanı fiziki zorakılığa məruz qalıb və aldığı xəsarətlər nəticəsində dörd gün sonra vəfat edib. Əldə olunan məlumatlara əsasən, Ceyms baş vermiş üsyanda iştirak etməyib, hadisələr zamanı öz kamerasında qalıb...

➔ Bax səh. 4

Mərkəzi Avropanı nə gözləyir: müharibə başa çatır, yoxsa...

Rusiyanın Ukraynaya qarşı müharibəsi artıq 3 ildən çoxdur ki, global təhlükəsizlik gündəminin əsas mövzusunə çevrilib. Bu müharibə təkcə Şərqi Avropanı deyil, bütövlükdə Mərkəzi Avropanı və Avro-Atlantik məkanı, hətta demək olar ki, bütün dünyanı (müəyyən mənada həm də ərzaq təhlükəsizliyi baxımından) yeni geosiyasi risklər qarşısında qoyub. Son günlər "Könüllülər koalisiyası"nın təşəbbüsü ilə keçirilən görüşlər, verilən sort bəyanatlar, xüsusilə, Avropa liderlərinin Ukraynaya daha genişmiqyaslı hərbi dəstək verməyə hazır olmalarını dilə gətirməsi müharibənin gələcək trayektoriyası barədə ciddi suallar doğurur: bu, sülhə doğru addımdır (çəkinməməsinə), yoxsa əksinə, münaqişə daha da qızışdırılır?

Ukraynaya dəstək məqsədilə yaradılmış və təxminən 30 dövlətin qoşulduğu "Könüllülər koalisiyası"nın son toplantısında da avropalı müttəfiqlər Ukraynaya təhlükəsizlik zəmanətləri verməyə və beynəlxalq ictimaiyyətə birlik mesajı göndərməyə çalışıblar. Görüş, xüsusilə iki əsas ünvana - Rusiya Prezidenti Vladimir Putin və ABŞ Prezidenti Donald Trampa siyasi mesaj xarakteri daşıyır. Görüşdə iştirak edən təqribən 30 dövlətin nümayəndələri Ukraynanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini dəstəkləməyə davam edəcəklərini ifadə ediblər. Qərb mətbuatı Fransa paytaxtında keçirilən görüşün ABŞ administrasiyasının Avropa ölkələrinə göstərdiyi təzyiqlər...

➔ Bax səh. 6

Aİ razı deyil - Tramp Rusiyaya qarşı addımlarda tələsmir...

Sentyabrın 4-də ABŞ Prezidenti Donald Tramp ilə "Könüllülər koalisiyası"nın liderləri arasında onlayn konfrans baş tutub. Post-müharibə dövründə Ukraynanın təhlükəsizlik zəmanətləri ilə təmin edilməsi konfransın əsas müzakirə mövzusu olub, eyni zamanda Ukraynaya beynəlxalq sülhməramlı adı altında hərbi kontingentin göndərilməsi ilə bağlı məsələ ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb. Qərb KİV-lərinin məlumatına görə, konfrans çox gərgin keçib. "Bild" qəzeti qeyd edir ki, Trampa söhbətdən sonra Avropa liderləri arasında "narahatlıq və məyusluq" hökm sürür. Aİ Ağ Evin rəhbərindən Rusiyaya qarşı sort sanksiyalar tətbiq ediləcəyini gözləyir. Nəşr yazır ki, onlayn konfransda söhbət zamanı Avropa Komissiyasının rəhbəri Ursula fon der Leyen Amerika tərəfinə Rusiyaya qarşı sanksiyaları müzakirə etmək üçün yaxın iki gün ərzində Vaşinqtona Avropa nümayəndə heyəti göndərməyi təklif edib: "Tramp Rusiyaya qarşı sanksiyalarla bağlı danışıqlar apararkən Amerika Prezidenti ilə birgə yanaşmanı əlaqələndirməyə cəhdlər edildi: avropalılar Rusiyaya qarşı sanksiyalarla bağlı işçi qrup yaratmaq üçün 48 saat ərzində öz nümayəndələrini Vaşinqtona göndərməyi təklif etdilər", - deyir "Bild" yazıb. Lakin bununla da bildirilir ki, Trampın bu təkliflə razılaşıb-razılaşmayacağı hələlik bəlli deyil. Gərgin söhbət əsnasında ABŞ Prezidenti Avropa İttifaqını Rusiya neftinin...

➔ Bax səh. 6

Soros erasının sonu...

➔ Bax səh. 5

460 səhifəlik hesabat təsdiqlənib

➔ Bax səh. 5

Zəfərdən sülhə: Bakının global liderliyinin təsdiqi

Yeni geosiyasi reallıqlar fonunda Avropa Azərbaycanın aparıcı regional aktorluğunu qəbul edir

Müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminin strukturu və mahiyyəti əvvəlki dövrlərdən tam və kəskin şəkildə fərqlənir. Əgər, bir neçə onillik öncə global proseslərin fəal iştirakçısı olmaq istiqamətində atılan addımlar yalnız qrup maraqları çərçivəsində dəyərləndirilsə, yeni standartlarda bu məqam fərqli konturlarla ortaya çıxır. Belə ki, artıq regional aktor, beynəlxalq oyunçu statusu

su qazanmaq üçün mütləq şəkildə global iqtisadi əməkdaşlıq strategiyasına malik olmalı, bunun ərsəyə çatması üçün səy göstərməlidir. Başqa sözlə, yeni dünya nizamında sülh və təhlükəsizlik arxitekturasının, əməkdaşlıq platformalarının müəllifi kimi önə çıxan dövlətlərin regional liderlik statusu bir-mənalı şəkildə təsdiqlənir.

Son illər Azərbaycanın beynəlxalq

münasibətlər sistemində fəal və aparıcı oyunçuya çevrilməsi həqiqəti isə bütün parametrlər üzrə qəbul edilir. 2020-ci ildə qazandığı Zəfər isə yalnız hərbi strateji müstəvidə deyil, paralel olaraq həm də yeni geosiyasi reallıqların bünövrəsi kimi təhlil edilməkdədir. Bu qələbə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam təmin etməklə yanaşı, regionun iqtisadi, siyasi və təhlükəsizlik

arxitekturasını dəyişdirdi, Cənubi Qafqaz da daxil olmaqla mühüm bir coğrafiyanın geostrateji üstünlüklərinin təbliğinə start verdi. Azərbaycan artıq təkcə regional aktor kimi deyil, global proseslərdə mövqeyi nəzərə alınan dövlət kimi tanınır. Bunun bariz nümunəsi BMT, Avropa İttifaqı, ŞƏT, Türk Dövlətləri Təşkilatı və Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində, hətta ŞƏT ölkələri tərəfindən

Bakının ortaya qoyduğu təşəbbüslərin dəstəklənməsidir.

2025-ci ilin avqustunda Vaşinqtonda Azərbaycan və Ermənistan arasında əldə olunan razılaşma isə yeni dövrün təhlükəsizlik komponentinin təsdiqi kimi xarakterizə olunur. Yaranan reallıqların müəllifinin Azərbaycan olması isə artıq bütün dünya tərəfindən qəbul olunur.

Son bəyanat: 2020-ci ilin qələbəsi yeni siyasi xəritə yaratdı...

Bu razılaşmaya dair Avropa İttifaqının Avropa Şurasındakı nümayəndəliyinin verdiyi bəyanat isə bu reallıqları bir daha təsdiqləyir. Aİ həmin sazişi tərəflər arasında sülh prosesində dönüş nöqtəsi adlandırır və onun vaxtında icrasının, imzalanmasının və təsdiqlənməsinin vacibliyini vurğuladı. Bu fakt təkcə iki ölkə arasındakı münasibətlər baxımından deyil, həm də Azərbaycanın beynəlxalq siyasətdə oynadığı rolu göstərən göstəricidir. Xatırladaq ki, Avropa İttifaqının Avropa Şurasındakı nümayəndəliyi Vaşinqtonda 8 avqustda Azərbaycan və Ermənistan arasında əldə olunan razılaşmaya münasibət bildirib. Aİ razılaşdırılmış müdələrin vaxtında icrasının, sülh sazişinin imzalanması və təsdiqlənməsinin vacibliyinə diqqət cəlb edib. Məlumatda həmçinin qeyd olunub ki, bu razılaşma mart ayında keçirilən danışıqların davamı kimi qiymətləndirilir və iki ölkənin münasibətlərinin normallaşması istiqamətində mühüm addım hesab

olunur. Sazişin əsasında 1991-ci il Almatı Bəyannaməsində təsbit olunmuş suverenlik və ərazi bütövlüyünün qarşılıqlı tanınması prinsipləri dayanır.

Bununla yanaşı, Avropa İttifaqı Ermənistan və Azərbaycan arasında normallaşma prosesinə dəstəyini davam etdirəcəyini açıqlayıb. Sənədə Albaniya, Andorra, Bosniya və Herseqovina, Gürcüstan, İspaniya, Lixtenşteyn, Monako, Moldova, Monteneqro, Norveç, Şimali Makedoniya, San Marino, Serbiya, Ukrayna və Böyük Britaniya da qoşulub.

Cənubi Qafqazda yeni reallıqlar: qətiyyətimiz beynəlxalq rəyi korrekte etdi...

Dünyanın qəbul etdiyi bu reallıqların - həm sülh, həm də təhlükəsizlik meyarının region üçün xarakterik amilə çevrilməsinin müəllifi Azərbaycandır. Vurğulandığı kimi, 2020-ci ildə Vətən müharibəsində qazanılan tarixi qələbə Azərbaycanın yalnız ərazi bütövlüyünü təmin etmədi, həm də Cənubi Qafqazda yeni siyasi və iqtisadi münasibətlər sistemini formalaşdırdı. Azərbaycanın güc və ədalət üzərində qurduğu bu yeni reallıqlar indi dünya tərəfindən qəbul edilir və təs-

diqlənir. Məhz həmin reallıqların nəticəsidir ki, Bakı sülh prosesinin müəllifi kimi çıxış edir. Azərbaycanın təşəbbüsü və liderliyi ilə irəli sürülən konsepsiya global güclər tərəfindən danışıqların istinad mənbəyə kimi götürülür - bu gün artıq proseslər Azərbaycanın iradəsi üzərində qurulur.

Vurğulandığı kimi, Azərbaycanın regional reallıqların müəllifi olması yalnız hərbi-siyasi sahədə deyil, diplomatik müstəvidə də özünü göstərir. Prezident

İlham Əliyevin dəfələrlə bəyan etdiyi kimi, "sülh müqaviləsi Azərbaycanın təklif etdiyi prinsiplər əsasında imzalanmalıdır". Bu prinsiplərin - ərazi bütövlüyü, sərhədlərin toxunulmazlığı, dövlətlərin suverenliyi - beynəlxalq hüquqa əsaslanması Bakının mövqeyinin açıq konturlarıdır. Avropa İttifaqının son bəyanatı isə həmin prinsipləri artıq global formatda təsdiqləyir. Bizim yalnız bir hədəfimiz var - əməkdaşlıq, sülh və sabitlik. İstər qonşu dövlətlərlə, istər qeyri-region ölkələri ilə, istər beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrimiz bərabərhuquqlu, beynəlxalq hüquq çərçivəsində, ədalət müstəvisində qurulur. Azərbaycan bütün davranışlarında ədalətə və beynəlxalq hüquqa əsaslanır - biz bu həqiqəti hər zaman sübut etməmişik.

Enerji, logistika və sabitlik: Bakının üstünlükləri...

bul olunur. Sülh prosesi ilə bağlı əldə olunan razılaşmalar da Azərbaycanın global əlaqələndirici mərkəz rolunu bir daha ön plana çıxarır.

Beləliklə, Bakının global əhəmiyyəti daha aktiv və açıq konturlar üzrə təsdiqlənir. Avropa İttifaqının nümayəndə heyətinin son bəyanatı isə göstərir ki, "köhnə qitə" də açıq şəkildə Azərbaycanın regional liderliyini qəbul edir. Bu liderlik bir neçə istiqamətdə özünü göstərir:

- Enerji təhlükəsizliyi: Azərbaycanın qaz resursları Avropanın enerji xəritəsində əsas təminatçıya çevrilib. Xüsusilə Ukrayna müharibəsindən sonra Bakı Avropa üçün alternativ enerji mənbəyi rolunu oynadı.

- Logistika və nəqliyyat: Azərbaycanın tranzit imkanları, Şimal-Cənub və Şərq-Qərb dəhlizlərində oynadığı rol regionu global ticarət yollarının mərkəzinə çevirir.

- Siyasi sabitlik: Regionun ən stabil və güclü dövləti kimi Azərbaycan tərəfdaşlar üçün etibarlı müttəfiqdir.

Avropa artıq anlayır ki, regionda hər hansı iqtisadi və siyasi təşəbbüs Azərbaycanın iştirakı olmadan reallaşsın bilməz. Bu reallığın qəbul olunması Bakının diplomatik uğurudur və ölkəmizin beynəlxalq statusunu daha da möhkəmləndirir.

Pərviz SADAYOĞLU

Vaşinqton masası: Sülh sənədi Azərbaycanın liderliyi ilə formalaşdı...

Etiraf edilməlidir ki, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edən dövrdə bəzi dövlətlər və təşkilatlar bunu ilkin mərhələdə həzm edə bilmirdi. Müxtəlif beynəlxalq dairələr, xüsusilə erməni lobbistrukturları və onların təsirində olan qüvvələr regionda "köhnə reallıqların" qalmasını istəyirdi. Amma Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qətiyyəti siyasəti nəticəsində bütün dünya yeni reallıqları qəbul etməyə məcbur oldu. Bu gün Avropa İttifaqının, ABŞ-in, eləcə də digər nüfuzlu beynəlxalq qurumların mövqeyi ortadadır. Onlar Azərbaycanı regionda sülhün əsas təminatçısı kimi görürlər. Vaşinqtondakı razılaşma bunu bir daha sübut etdi: Ermənistan yalnız Azərbaycanın dikte etdiyi şərtlərlə masaya oturdu və qəbul olunan bəndlər məhz Bakının irəli sürdüyü prinsiplərin üzərində quruldu.

Avropa kontingenti də artıq bu yeni reallıqları qəbul edir. Əgər əvvəllər bəzi Avropa ölkələri Ermənistanın "zəif tərəf" obrazının təbliğatçısı kimi çıxış edirdilərsə, indi onların açıq şəkildə Azərbaycanı bölgənin lideri kimi qəbul etməsi geosiyasi mənzərəni dəyişir. Bu, həm də Azərbaycanın beynəlxalq diplomatiyada qazandığı uğurların nəticəsidir.

Bölgənin gələcəyi üçün: Zəngəzur dəhlizi Azərbaycanın global körpü rolunu gücləndirir...

Aİ-nin bəyanatında qeyd edilir ki, razılaşma mart ayında keçirilən danışıqların davamı kimi qiymətləndirilir - vurğulanmalıdır ki, 2025-ci ilin mart ayında razılaşdırılmış sülh sənədinin layihəsi əsasında, Azərbaycanın 2022-ci ildən başladığı prosesin məntiqi davamıdır. O vaxtdan etibarən Bakı mütləmədi olaraq sülh müqaviləsi ideyasını gündəmdə saxladı, Ermənistanın manipulyasiya cəhdlərinə qarşı isə qətiyyətlə dayandı. Vaşinqtonda əldə olunan razılaşma məhz Azərbaycanın söyi, təşəbbüsü və müəllifliyi ilə for-

malaşdı. Ermənistan tərəfi defakto Azərbaycanın şərtlərini qəbul etməyə məcbur oldu. Burada əsas məqam odur ki, global güclər də Azərbaycanın liderliyini tanıyaraq sülh prosesində Bakını aparıcı aktor kimi qəbul edirlər. Bu gün Avropa İttifaqının bəyanatı da həmin gerçəyi əks etdirir: Azərbaycanın şərtləri, təşəbbüsü və liderliyi olmadan regionda heç bir sülh prosesi mümkün deyil. Bu, həm də Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artmasının bariz göstəricisidir.

Azərbaycanın təşəbbüsü ilə formalaşan sülh prosesi yalnız Cənubi Qafqaz üçün deyil, həm də global miqyasda yeni münasibətlər sisteminin bünövrəsidir. Bakı öz geostrateji mövqeyindən istifadə edərək Şərqlə Qərb, Qlobal Şimal ilə Qlobal Cənub arasında körpü rolunu gücləndirir.

Sentyabrın 1-də Çində keçirilən ŞƏT-in son Zirvə sammiti də bu faktı təsdiqlədi. Zirvədə çıxış edən liderlər Azərbaycanın regionun gələcək inkişafında mühüm rolunu qəbul etdiklərini öz fikirlərində ifadə edirdilər. Zəngəzur dəhlizi (TRİPP) isə bu baxımdan daha fərqli strateji əhəmiyyət daşıyır. O, yalnız Azərbaycanı deyil, bütövlükdə Avrasiyanı birləşdirəcək, enerji və nəqliyyat xətlərinin yeni qovşağına çevriləcək. Beləliklə, Azərbaycanın təşəbbüsləri nəticəsində regionda ortaya çıxan yeni siyasi-iqtisadi reallıqlar təsdiqlənir - bu reallıqlar həm Qərb, həm də Şərq tərəfindən qə-

Rusiyanın mövqeyi yanlışdır

Bu ölkə XİN-nin açıqlaması ictimaiyyəti çaşdırmağa hesablanıb

Ötən ilin sonlarından Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin soyuqlaşmasının səbəbkarı ölkəmiz deyil. Bu münasibətlərdə mövcud vəziyyət qar-

şı tərəfin adekvat olmayan davranışları səbəbindən yaranıb. Hazırda da Rusiyada davamlı olaraq ölkəmizə qarşı qərəzli kampaniya aparılır.

Nəzərə alaq ki, Azərbaycan və Rusiya qonşu dövlətlərdir. Eyni coğrafiyanı bölüşmələri ölkələrin regional maraqlarını uzlaşdırmaq zərurətini ortaya çıxarır.

Hər iki dövlət Xəzər hövzəsi regionunun sabitliyi, təhlükəsizliyi və burada əməkdaşlıq, qarşılıqlı etimad mühitinin bərqərar olması naminə birgə səylər göstərmə-

lidir. Qarşılıqlı əlaqələrdə regional maraqlar, qonşuluq münasibətləri, ölkələrin müstəqilliyi və suverenliyi mütləq nəzərə alınmalıdır. Xüsusilə, iki ölkə arasında 2022-ci il 22 fevral tarixində "Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamə"nin imzalanmasını xatırlatmaq yerinə düşər. Sənəddə münasibətlərin xalqlarımızın mənafeyi naminə keyfiyyətə yeni, müttəfiqlik soviyyəsinə qaldırılması niyyəti ifadə olunub.

Azərbaycan mehriban qonşuluq siyasətinə sadıqdır

siyanın təminatı ödəməsi şərtidir. Sentyabrın 4-də Rusiyanın Xarici İşlər Nazirliyi təyarrənin vurulması ilə bağlı sığorta ödənişi edildiyini

açıqlayıb. Həqiqəti əks etdirməyən həmin açıqlamada bildirilib ki, 2024-cü il dekabrın 25-də Qazaxıstanın Aktau şəhəri yaxınlığında "Azərbaycan Hava Yolları" aviaşirkətinə məxsus sərnişin təyyarəsinin qəzaya uğraması ilə bağlı bir sıra kütləvi informasiya vasitələrində, eləcə də "Telegram" sosial şəbəkəsində sığorta vəsaitinin ödənilməməsi ilə bağlı yalan məlumatlar yayılıb. Rusiya XİN-in yaydığı məlumata əsasən, Azərbaycan aviaşirkətinə təyyarə üçün tam sığorta dəyəri - 1,003 milyard rubl məbləğində sığorta kompensasiyası ödənilib: "15 Rusiya vətəndaşından 7-si, 38 Azərbaycan vətəndaşından 35-i, Qırğızıstan vətəndaşlarından 3-i, Qazaxıstan vətəndaşlarından 6-nın hər birinə ödənişlər tam ödənilib. Bu günə kimi təyyarənin xəsarət almış sərnişinlərinə və ölənlərin yaxınlarına ümumilikdə 358,4 milyon rubl sığorta ödənişi edilib".

Azərbaycan Rusiyaya münasibətdə mehriban qonşuluq prinsiplərinə hər zaman sadıq olub. İndiyədək ölkəmiz Rusiya ilə münasibətlərə kölgə sala biləcək hər hansı bir addım atmayıb, əksinə, müttəfiqlik əlaqələrinin möhkəmlənməsini tərəfdarı olub. Lakin eyni fikirləri Rusiya barəsində ifadə etmək mümkün deyil. Ötən ilin sonlarından Rusiya müttəfiqlik bəyannaməsinin ruhu ilə tamamilə ziddiyyət təşkil edən davranışlar nümayiş etdirməkdədir. Belə ki, 2024-cü ilin dekabrında Rusiyanın hava məkanında "Azərbaycan Hava Yolları" aviaşirkətinə məxsus sərnişin təyyarəsinin vurulmasından sonra bu ölkə zəruri addımlar atmayıb. İlk növbədə, rəsmi Moskva hadisəyə obyektiv münasibət sərgiləməli, təyarrənin vurulmasına görə müvafiq təminatı ödənməli və günahkarlar cəzalandırılmalı idi. Lakin hələ də qarşı tərəf bunları yerinə yetirməyib.

Beynəlxalq konvensiyalara əsasən, Ru-

XİN: Sığorta və kompensasiya məsələləri tamamilə fərqli mövzulardır

Məsələyə Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyi də münasibət bildirib. Nazirliyin Mətbuat xidməti idarəsinin rəisi Ayxan Hacızadə kütləvi informasiya vasitələrinə açıqlamasında deyib ki, "Azərbaycan Hava Yolları" (AZAL) aviaşirkətinə məxsus təyarrənin vurulması nəticəsində qəzaya uğraması ilə bağlı sığorta ödənişlərinin həyata keçirilməsi məsələsi barədə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi tərəfindən 4 sentyabr tarixli açıqlama təəcüb doğurmaqla yanaşı, ictimaiyyəti çaşdırır. Onun sözlərinə görə, AZAL-a və sərnişinlərə Rusiyada qeydiyyatda olan sığorta şirkəti tərəfindən sığorta ödənişlərinin həyata keçirilməsi və təyarrənin vurulması ilə bağlı ölkəmizin Rusiya hökumətindən kompensasiya tələb etməsi

məsələləri tamamilə fərqli mövzulardır.

Qeyd edilib ki, sözügedən şirkət tərəfindən qeyd edilən sığorta ödənişlərinin təşkili prosesi artıq 6 aydır həyata keçirilir. Ümumilikdə bu ödənişlər məhz AZAL-ın sığorta müqaviləsi çərçivəsində, şirkətin təyarrəsinə və sərnişinləri sığorta etməsi nəticəsində öhdəliklərə uyğun şəkildə təmin olunur. "Ödənişlərin məhz Rusiya sığorta şirkəti tərəfindən həyata keçirilməsi məsələsinə gəldikdə qeyd edək ki, adətən təyarrələrə sığortası müvafiq beynəlxalq sığorta şirkətləri vasitəsilə həyata keçirilir. Rusiyanın ərazisində heç

bir beynəlxalq sığorta şirkətinin fəaliyyət göstərmədiyini nəzərə alaraq, AZAL təyarrəsinin sığortası Rusiya şirkəti vasitəsilə aparılıb. Beləliklə, sığorta ödənişlərinin Azərbaycanın Rusiya hökumətindən tələb etdiyi kompensasiya ilə eyniləşdirilməsi cəhdləri düzgün deyil", -deyə vurğulanıb.

Münasibətlərin soyuqlaşmasına səbəb nədir?

Bununla yanaşı, A.Hacızadə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibinin cari ilin iyul ayında Azərbaycanda 13 Rusiya vətəndaşının həbs olunmasının Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinin pisləşməsinin səbəbi kimi təqdim etməsinin və onların azadlığa buraxılmasının əlaqələrin yaxşılaşması

üçün şərt kimi irəli sürməsinə yanlış hesab edib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan-Rusiya münasibətlərinin gərginləşməsinə məhz AZAL təyarrəsinin vurulması nəticəsində qəzaya uğraması və bundan sonra Rusiya rəsmiləri tərəfindən göstərilən davranışın səbəb olduğu məlumdur: "Eyni zamanda, Rusi-

yada etnik mənsubiyyətə görə azərbaycanlıların təqib olunması, Yekaterinburq şəhərində azərbaycanlıların döyülərək qətlə yetirilmələri münasibətlərdə əlavə gərginlik yaradıb. Bununla yanaşı, Rusiyanın müxtəlif dövlət qurumlarının Azərbaycanı qarşı fəaliyyəti münasibətlərə mənfi təsir edən amillər sırasındadır".

Nardar BAYRAMLI

Azərbaycan NATO-nun etibarlı tərəfdaşdır

Azərbaycanın xarici siyasət strategiyasında təhlükəsizlik məsələlərinə hər zaman xüsusi diqqət yetirilir. Bu baxımdan, dövlətimiz NATO ilə

əlaqələrə böyük önəm verib və bu əməkdaşlığı səmərəli və balanslaşdırılmış xarici siyasət üçün vacib faktor hesab edib. Ölkəmizin Alyans üçün

önəmi isə qurumun rəsmi şəxsləri tərəfindən hər zaman vurğulanıb. Qeyd edək ki, bugünlərdə Azərbaycanın NATO yanında nümayəndəliyinin başçısı Cəfər Hüseynzadə Alıyansın Hərbi Komitəsinin sədri, admiral Cüzeppe Kavo Dracone ilə görüşüb. NATO-nun mənzil-qərargahında keçirilən görüşdə “Sülh naminə tərəfdaşlıq” proqramı çərçivəsində Azərbaycan-NATO tərəfdaşlığı və əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə edilib. Qarşı tərəf Azərbaycanın NATO-nun etibarlı tərəfdaşı olduğunu bir daha vurğulayıb, ölkəmizin Alıyansın rəhbərlik etdiyi sülhə dəstək

tək əməliyyatlarına töhfəsini, eləcə də Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində rolunu yüksək qiymətləndirib.

Xatırladaq ki, Azərbaycanla NATO arasında tərəfdaşlığın əsası Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən 4 may 1994-cü il tarixində “Sülh naminə tərəfdaşlıq” (SNT) proqramının Çərçivə Sənədinin imzalanması ilə qoyulub. 1997-ci ildə isə Azərbaycan SNT Planlaşdırma və Analiz Prosesinə qoşulub. Ölkəmizin NATO ilə tərəfdaşlığı onun Avratlantik strukturlara inteqrasiya məqsədinə xidmət edir. Azərbaycan-NATO tərəfdaşlığı

ğında əsas istiqamətlər siyasi dialoq, sülhü dəstəkləmə əməliyyatları, meydana gələn təhlükəsizlik təhdidləri və əsas vurğusu müdafiə məsələlərinə yönələn geniş spektrli məsələlər üzrə praktiki əməkdaşlıqdan ibarətdir. Qeyri-sabitliyin, münaqişələrin və təhdidlərin aradan qaldırılmasında Azərbaycanın qarşılıqlı maraqlar əsasında NATO ilə əməkdaşlıq məsələsi ölkəmizin Milli Təhlükəsizlik Konsepsiyası və Hərbi Doktrinasında öz əksini tapır. Beləliklə, Azərbaycanın hərbi qanunvericiliyi NATO standartlarından faydalanaraq daha da təkmilləşdirilib.

Kosovo və Əfqanıstanda sülhə xidmət

Azərbaycanın NATO ilə fərdi tərəfdaşlığının məqsəd və prinsipləri əsas etibarilə Azərbaycanın SNT Təqdimat Sənədi, Planlaşdırma və Analiz Prosesi və Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planında öz əksini tapır. Bu sənədlərdə Azərbaycanın müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində islahatlar aparılması, hərbi qüvvələrin NATO standartlarına uyğun inkişaf etdirilməsi, NATO əməliyyatlarında iştirak, enerji təhlükəsizliyinin təmin olunması, fəvqəladə hallara hazırlıq, meydana çıxan təhlükəsizlik çağırışları ilə mübarizə, eləcə də ətraf mühit və ictimai diplomatiya sahələrində əməkdaşlıq niyyətini ifadə edir. 1999-cu ildə Azərbaycan Kosovoda olan NATO-nun sülhməramlı əməliyyatlarına dəstək məqsədilə hərbi birlik göndərmişdi. Bu əməliyyatlarda iştirak vasitəsilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələri NATO qoşunları ilə ortaq əməliyyatlar keçirilməsi təcrübəsi əldə edib, NATO standartları ilə yaxından tanış olub və sülhməramlı qoşunlarımızın peşəkarlıq səviyyəsini artırır.

2001-ci ildə Azərbaycan çoxmillətli

“Qətiyyətli əməkdaşlıq - 2001” SNT hərbi təlimini həyata keçirib. 2002-ci ildə isə Azərbaycan Əfqanıstana NATO qüvvələrini dəstəkləmək məqsədilə hərbi birlik göndərmişdi. 2003-cü ildə Azərbaycan Virtual İpək Yoluma qoşulub və növbəti il İstanbul zirvə görüşündə müttəfiq liderlər Qafqaza xüsusi diqqət ayırmışdılar. Belə ki, NATO-nun xüsusi nümayəndəsi və əlaqələndiricisi bölgəyə təyin olunmuşdu. Həmin il Prezident İlham Əliyev Brüsseldə Azərbaycanın ilk Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planını NATO-ya təqdim etmişdi. 2005-ci ildə isə Azərbaycan NATO ilə ilk dəfə Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməliyyat Planı çərçivəsində əməkdaşlığa başladı. Fərdi Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq Proqramı NATO-ya üzv və bəzi tərəfdaş ölkələr tərəfindən təşkil edilən təcrübə mübadiləsi, hazırlığın artırılması, həmçinin ekspert müzakirələrinə xidmət edən tədbirlərdə iştiraka şərait yaradır.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev Brüsselə səfərləri zamanı Alıyansın rəhbərliyi ilə görüşüb, 2021-ci il dekabrın 14-də isə NATO-nun Şimali Atlantika Şurasının iclasında iştirak edib. Ötən ilin mart ayında isə NATO-nun o vaxtkı Baş katibi Yens Stoltenberq ölkəmizə səfər edib. Səfər zamanı Prezident İlham Əliyevlə NATO Baş katibinin təkbətək görüşü olub, sonra

mətbuata bəyanat zamanı Azərbaycan-NATO əlaqələri yüksək qiymətləndirilib.

Hazırda NATO-nun təqdim etdiyi təhlükəsizlik sistemləri dünyanın inkişaf etmiş ölkələri tərəfindən təbiiq olunmaqdadır. Bu baxımdan Azərbaycan üçün Alıyansla səmərəli əməkdaşlıq transşərhəd, dəniz və kiber sahələrdə təhlükəsizliyin təminatı baxımından faydalıdır. Digər tərəfdən, NATO üçün əhəmiyyətli strateji coğrafi mövqeyə malik, Cənubi Qafqazın lider ölkəsi olan Azərbaycanla tərəfdaşlıq çox önəmlidir. Azərbaycanın əlverişli coğrafi mövqeyi, hərbi və iqtisadi imkanları NATO tərəfindən yüksək dəyərləndirilir.

Bütövlükdə, Azərbaycan özünün Silahlı Qüvvələrinin maddi-texniki təchizatının və kadr hazırlığının gücləndirilməsini həmişə diqqət mərkəzində saxlayır. Müstəqilliyimizin ilk illərindən indiyədək ordumuzun gücləndirilməsində NATO ilə əməkdaşlıq önəmli rol oynayır. Beynəlxalq reyting agentliklərinin dəyərləndirmələrinə görə, bu gün Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri dünyanın 50 ən güclü ordusu sırasında yer alır. Azərbaycan Ordusu 44 günlük Vətən müharibəsində və bir günlük antiterror tədbirlərində özünün gücünü, yüksək peşəkarlığını nümayiş etdirərək ölkəmizin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini təmin etdi. Müharibədə Silahlı Qüvvələrimiz tərəfindən innovativ texnologiyalardan geniş istifadə olundu. Əcnəbi mütəxəssislərin də qənaəti belədir ki, 44 gün ərzində Azərbaycan XXI əsrin müharibəsini aparacaq qələbə qazanıb. Bir sözlə, Azərbaycan Ordusu regionda sabitlik və sülhün möhkəmlənməsinə xidmət göstərir.

Nardar BAYRAMLI

Enerji müttəfiqliyinin uğurlu platforması

Azərbaycan-Türkiyə IV Enerji Forumunda yeni prioritet hədəflər müəyyənləşdirilib

Sentyabrın 4-də Türkiyənin İzmir şəhərində keçirilən Azərbaycan-Türkiyə IV Enerji Forumunda karbohidrogen, neft-kimya, bərpaulunan enerji, enerji səmərəliliyi, tənzimləmə, mədənçilik və digər istiqamətlər

lər üzrə faydalı müzakirələr aparılıb. Azərbaycan-Türkiyə Hökumətlərarası Komissiya çərçivəsində yaradılan Enerji Forumu ötən dövr ərzində iki ölkə arasında enerji sektorunun müxtəlif səmərələri üzrə qar-

şışa qoyulmuş prinsipial məsələlərin həllində təşviqədiçi rol oynamaqla, müştərkə layihələrin icrasında əlaəndiriciliyə və investisiya motivasiyalarına öz dərin töhfələrini verib. Bu təsisat iki qardaş dövlətin enerji

təmaslarının möhkəmlənməsində unikal platforma olmaqla yanaşı, regional enerji kommunikasiyalarının möhkəmlənməsində müsbət rol oynayır. Forumda çıxış edən Azərbaycanın energetika naziri Pərviz Şah-

bazovun vurğuladığı kimi Azərbaycan və Türkiyə uzun illərdir təkə enerji sahəsində tərəfdaş deyil, həm də regionun geoiqtisadi mənzərəsini formalaşdırən, sülhə, sabitliyə və davamlı inkişafa töhfə verən, beynəlxalq enerji təhlükəsizliyində birgə addımlayan strateji müttəfiqlərdir.

Regional və global ixrac marşrutlarının müəllifləri

İki qardaş ölkə arasında iqtisadi münasibətlər tarixdə misli görünməmiş səviyyəyə yüksələrkə enerji layihələrinin hərəkətverici qüvvəsinə çevrilib. Neft satışları ilə başlayan mükəmməl əməkdaşlıq platforması regional və global ixrac marşrutlarının rəşəyə gəlməsinə, TANAP, TAP kimi nəhəng arteriyaların işə düşməsinə səbəb olub. Eyni zamanda, Azərbaycan Türkiyənin nəinki ən böyük enerji təchizatçısı kimi çıxış edərək qardaş ölkənin enerji sektoruna və iqtisadiyyatına ən böyük investisiya yatırır, infrastruktur ekosisteminə tamamilə yeniləşdirir.

Azərbaycan və Türkiyə arasında enerji tərəfdaşlığının ən nümunəvi formatı təbii qaz sahəsində satışların icrasıdır. Azərbaycan qaz nəqlinə başlayandan indiyədək Türkiyəyə 120 milyard kub metrden çox qaz ixrac edib. Bölgənin ən

iri yanacaq nəql xətti olan TANAP və TAP-la Türkiyə üzərindən Avropaya 50 milyard kub metrden artıq qaz nəql edilib. 2025-ci ilin 8 ayında Türkiyəyə birbaşa 6,6 milyard Azərbaycan qazı, Türkiyə üzərindən Avropa ölkələrinə isə 8,3 milyard kub metr qaz çatdırılıb.

Azərbaycan-Türkiyə strateji müttəfiqliyi həm də dostluq, həmrəylik konsepsiyasına söykənir və bölgədə humanitar sığınacaq yaşayın ölkələrin problemlərinin həllində də əsas faktor kimi çıxış edir. Bu mühüm amilin nümunəvi formalarından biri kimi Suriyanın enerji təhlükəsizliyində iki qardaş ölkənin töhfəverici

dəstəyidir. Qaz nəqlinin başlandığı bir ay ərzində Suriyaya 60 milyon kub metr qaz göndərilib. Bu iqtisadi hadisə Azərbaycan və Türkiyənin Yaxın Şərqdə yeni enerji mərhələsinə başlamaqla, geosiyasi proseslərdə aktiv rolunu göstərir. Suriyanın qaz nəqli şəbəkəsi “Ərəb qaz şəbəkəsi” adlandırılan sistemə qoşulub, bu şəbəkəyə Suriya, Livan, İordaniya və Misir daxildir. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycanın qazı bu ölkələrin hamısına ixrac edilə bilər və körfəz dövlətləri blokunda yeni enerji alıyansı formalaşması qaçılmazdır. Mövcud situasiyalar bir daha təsdiqləyir ki, Suriyaya qaz nəqli təkə iqtisadi deyil, həm də geosiyasi məsələdir.

Yeni geosiyasi reallıqlar fonunda dəyişən enerji xəritəsi

Azərbaycan və Türkiyə müasir enerji gündəliyinin yeni səhifələrini yazır. Ötən 30 illik sarsılmaz enerji tərəfdaşlığı hazırda dəyişən geosiyasi reallıqlar fonunda regional və global miqyasda iki dövlətin mövqələrini gücləndirən yeni mərhələyə daxil olub. Belə ki, “İğdir-Naxçıvan” qaz kəmərinin istifadəyə verilməsi, TPAO şirkətinin “Şəfəq-Asiman” layihəsinə qoşulması, Suriyaya qaz tədarükünə başlanması, “yaşıl enerji interkonnektor”larının qurulması və

Zəngəzur dəhlizi, yaxud “Beynəlxalq Sülh və Rifah” naminə Tramp Marşrutu” üzrə razılaşmaların əldə olunması enerji əla-

qələrimizin yeni, daha güclü səhifəsini yazır. Zəngəzur dəhlizinin açılması və dəhlizin davamı olaraq Naxçıvan-Qars dəmir yolunun tikintisi bu transmilli nəhəng nəqliyyat arteriyasının qollarını daha da genişləndirəcək və Azərbaycan və Türkiyə beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin Orta-Mərkəzi xəttinə çevriləcək.

Zəngəzur dəhlizi, həmçinin Xəzər dənizi və Mərkəzi Asiyadan həm karbohidrogenlərin, həm də “yaşıl enerji”nin Naxçıvan üzərindən Türkiyə və beynəlxalq bazarlara çatdırılmasını təmin edəcək strateji marşrut kimi də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu kontekstdə Naxçıvanla Türkiyə arasında elektrik bağlantılarının yaradılması da bu ümumi strategiyanın tərkib hissəsi olmaqla, “yaşıl enerji”nin ixracı və tranziti üzrə Naxçıvan, Zəngəzur marşrutlarını birləşdirəcək. Yeni enerji layihələri Naxçıvanın enerji təhlükəsizliyini tam təmin edəcək. Eyni zamanda, “Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə-Bolqarıstan” interkonnektorun tamamlanması regionda qarşılıqlı enerji mübadiləsi zəncirini formalaşdıracaq.

lərin də enerji təhlükəsizliyini gücləndirəcək.

Qeyd edək ki, Türkiyə-Azərbaycan IV Enerji Forumunun yekun protokolu imzalanıb ki, bu sənəd strateji enerji

Ümumiyyətlə, Türkiyə və Azərbaycanın iqtisadi strategiyaları bir-birini tamamlayır, bir vahid konsepsiyaya söykə-

Enerji forumları gələcəyə doğru istiqamətləri müəyyənləşdirir

nir, yeni inkişaf xəttinə uyğun olaraq tərəflər enerji, nəqliyyat, investisiya və digər sahələrdə təşviqədiçi və birgə milli iqtisadi maraq və mənafeələrə uyğun platforma qurmaqdadır. Bu unikal enerji birliyi və keçirilən enerji forumları həm regional səviyyədə, həm də ikitərəfli istiqamətdə ölkələrin enerji siyasətini və əməkdaşlığını gələcəyə doğru istiqamətləndirmək məhiyyəti daşıyır.

Türkiyənin energetika və təbii sə-

vətlər naziri Alparslan Bayraktarın bəyan etdiyi kimi Türkiyə və Azərbaycan sahib olduqları geostrateji mövqə, zə-

əməkdaşlığının daha da möhkəmləndirilməsi məqsədilə qarşdakı yeni prioritet hədəfləri nəzərdə tutur.

Bir sözlə, Azərbaycan-Türkiyə enerji birliyi uzunmüddətli enerji təhlükəsizliyinin təminatçısı kimi regional arxitekturanın dayanıqlı inkişafına və daha da möhkəmlənməsinə dərin töhfələr verəcək.

E.CƏFƏRLİ

İki qardaş ölkənin yaratdığı “yaşıl enerji” ittifaqı

Azərbaycan-Türkiyə əməkdaşlığının yeni şəxəllərindən biri də “yaşıl enerji” ittifaqıdır. İki qardaşın xüsusi fəal təşəbbüskarlığının artmasıdır. Azərbaycan dövlətinin müəyyən etdiyi bərpaulunan enerji strategiyasının gerçəkləşməsində Türkiyə şirkətləri yaxından iştirak edir, ələlxüsus da azad edilmiş ərazilərdə hidrogen və yaşıl resursların istehsalı və emalı proseslərində müştərkə addımlar atır. Türk şirkətlərinin Kəlbəcər və Laçında həyata keçirdiyi ümumi gücü 13 MVT olan 4 kiçik su elektrik stansiyası, həmçinin Kəlbəcərdə 240 MVT gücündə külək elektrik stansiyası layihələri “yaşıl enerji” istehsalında əhəmiyyətli rol oynayır. Həmçinin, Naxçıvandan bərpaulunan enerjinin istehsalı və istismarı, ötürülməsi proseslərində də Türkiyə investitorları aparıcı yer tutmaqla enerji tənzimlənməsində əməkdaşlığı təşviq etməkdədir. Qardaş ölkənin nəhəng enerji holdinqi olan “Nordex Qrup” Azərbaycanın quruda və dənizdə külək enerjisi istehsalı və ixracı layihələrinə qoşulmaq barədə niyyətini bildirib.

Azərbaycan Prezidentinin iqlim məsələləri üzrə nümayəndəsi Muxtar Babayev vurğuladığı kimi, hər iki ölkə müasir enerjiyə keçidi sahəsində əməkdaşlığı artırmaqla təmiz enerji hədəflərində birgə layihələrin miqyasını artırmaqda qərardır. Bu layihələr alternativ enerjinin ötürmə və paylanması, enerji ekosisteminin tənzimlənməsi və bərpaulunan enerjinin effektivlik əmsalının səmərəliliyinin artması, yeni mədəni texnologiyaların tətbiqinin genişlənməsində uğurlu nəticələr verəcək.

Milli Məclisin növbədənənar sessiyası çərçivəsində xüsusi iclas keçiriləcək

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 88-ci maddəsinin 2-ci hissəsinə əsasən, Milli Məclisin deputatları parlamentin

növbədənənar sessiyasının çağırılması barədə spiker Sahibə Qafarovaya müraciət ediblər. Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə AZƏRTAC-a bildiriblər ki,

Sahibə Qafarova müraciəti nəzərə alaraq, parlamentin növbədənənar sessiyasının çağırılması haqqında sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, sentyabr

rın 9-da növbədənənar sessiya çərçivəsində “Vaşinqton razılaşmaları: sülh diplomatiyasının və müdrik liderliyin təntənəsi” mövzusunda Milli Məclisin xüsusi iclası keçiriləcək.

Qeyri-neft sütunları üzərində...

Büdcədə qeyri-neft yığımlarının həcmi 8 milyard manatı ötüb

Azərbaycanda davam edən iqtisadi inkişaf 2025-ci ilin yanvar-avqust aylarında fiskal yığımların da artmasında mühüm rol oynayıb. Bu dövrdə müsbət sosial-iqtisadi inkişaf göstəriciləri, ələlxüsus da qeyri-neft-qaz sektorunda əhəmiyyətli artımın baş verməsi iqtisadi yığım sütunlarının qeyri-neftə əsaslanmasına səbəb olub. Biznes sektorunun fəallığının yük-

sələməsi, tikinti-inşaat, xidmət, turizm sahələrində yeni əlavə dəyər

formalaşması, neftdən kənar sahələrdə yığım mənbələrinin genişlənməsi,

şəffaflaşma ilə bağlı görülmə tədbirlər büdcə-fiskal yığımlarda əhəmiyyətli

artımı təmin edib. Qeyd edilən dövr ərzində xəzinədarlıq orqanları tərəfindən 972 mindən çox ödəniş tapşırığı icra edilib və dövlət büdcəsinin gəlirlərinin icrasında yüksək göstəricilər qeydə alınıb. Belə ki, ötən 8 ay ərzində dövlət büdcəsinin gəlirləri 26 359,4 milyon manat təşkil edib ki, bu da səkkiz aylıq proqnozu 698,7 milyon manat və ya 2,7 faiz üstələyib.

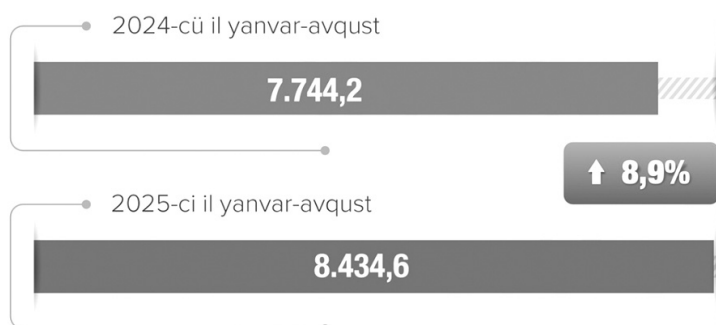
Biznesin fəallığı, işgüzar aktivliyin artması

Büdcə gəlirlərində əsas fiskal sütun kimi vergi daxilolmalarında daha çox artım qeydə alınıb. Dövlət Vergi Xidmətinin xətti ilə daxilolmalar 11 milyard 561,1 milyon manat təşkil edib ki, bu

etməklə, ölkədə fiskal bazanın əsas bünövrəsini formalaşdırmaqdadır. Eyni zamanda, sahibkarlıq sektorunda canlanma da bu proseslərə öz töhfəsini verib. 2025-ci il sentyabrın 1-nə aktiv

QEYRİ-NEFT-QAZ SEKTORU ÜZRƏ VERGİ DAXİLOLMALARININ ARTIM DİNAMİKASI, mln. manat

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ İQTİSADİYYAT NAZİRLİYİ YANINDA DÖVLƏT VERGİ XİDMƏTİ

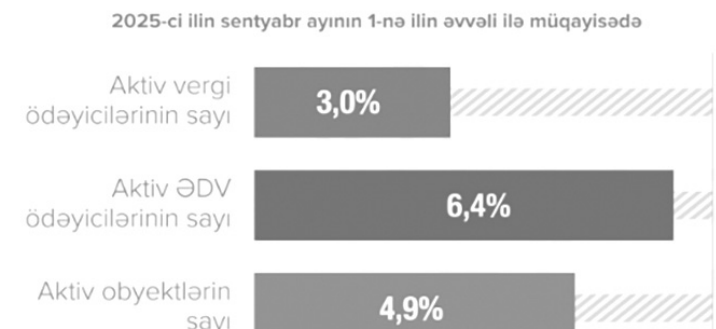
da proqnozdan 592,1 milyon manat və ya 5,4 faiz çoxdur. Vergi yığımlarının artmasında ölkədə biznesin fəallığı, işgüzar aktivliyin artması və digər qeyri-neft mənbələrinin genişlənməsi mühüm rol oynayır. Qeyri-neft-qaz sektorunda daxilolmalar 8 mil-

lyard vergi ödəyicilərinin sayı ilin əvvəli ilə müqayisədə 3 faiz artaraq 831 min, aktiv ƏDV ödəyicilərinin sayı isə 6,4 faiz artaraq 56,2 min olub.

Digər fiskal mənbə olan gömrük daxilolmaları isə 4 milyard 160,6 milyon manat təşkil

AKTİV VERGİ ÖDƏYİCİLƏRİNİN SAYINDA ARTIM DİNAMİKASI

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ İQTİSADİYYAT NAZİRLİYİ YANINDA DÖVLƏT VERGİ XİDMƏTİ

yard 434,6 milyon manat təşkil edib ki, proqnozdan 3 faiz çox icra olunma deməkdir. Qeyri-neft yığımları əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə isə 690,4 milyon manat və ya 8,9 faiz çoxdur. Həmçinin, qeyri-neft-qaz sektoru üzrə vergilər cəmi vergi yığımını portfelində 73 faiz təşkil

edib. Dövlət Neft Fondundan transfert 9,6 milyard manata, Əmlak Məsələləri Dövlət Xidməti üzrə daxilolmalar 30,3 milyon manata bərabər olub.

Hesabat dövründə dövlət büdcəsinin xərcləri 23 milyard 725,9 milyon manat həcmində olub.

Sosial yığımlarda 12,2 faiz artım qeydə alınıb

Cari ilin yanvar-avqust aylarında iqtisadi inkişaf templəri və yeni iş yerlərinin yaradılması ilə yanaşı, əmək haqlarının “ağardılması” və qeyri-neft sektorunda məşğulluğun artırılmasına yönələn islahatlar müdli işçi sayının və əməkhaqqı fondunda müsbət dinamikanı qeydə alınması ilə nəticələnib. Qeyri-neft özl sektoru üzrə əmək müqavilələrinin sayı 1 milyonu keçib. Nəticədə əməkhaqqı fondunun “ağardılması” ilə bağlı 2019-cu ilin əvvəlindən əsaslı islahatlara başlanandan indiyə qədər əmək müqavilələrinin sayı 470 minə yaxın və ya 87 faiz artıb. Ümumi əmək müqavilələrinin 55 faizə yaxını bu sektorun payına düşür.

Əmək bazarında həyata keçirən bu əhəmiyyətli tədbirlər dövlət və özəl sektorda çalışan işçilərin sosial sığorta ödənişlərinin də artımını sürətləndirib, məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmalar 4 milyard 180,4 milyon manat təşkil edib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 12,2 faiz və yaxud 455,8 milyon manat çoxdur. O cümlədən, son 1 ildə qeyri-büdcə təşkilatları üzrə daxilolmalar 13,2 faiz artaraq 2 milyard 788,5 milyon manatı ötüb.

Ötən 8 ayda işsizlikdən sığorta haqları üzrə daxilolmalar 11 faiz artaraq 148,2 milyon manata, o cümlədən qeyri-büdcə təşkilatları üzrə daxilolmalar 12,3 faiz artaraq 113,2 milyon manata çatıb. İl ərzində icbari tibbi sığorta haqları üzrə daxilolmalar isə 10,3 faiz artaraq 727,6 milyon manat, o cümlədən qeyri-büdcə təşkilatları üzrə daxilolmalar 10 faiz artaraq 515 milyon manat təşkil edib.

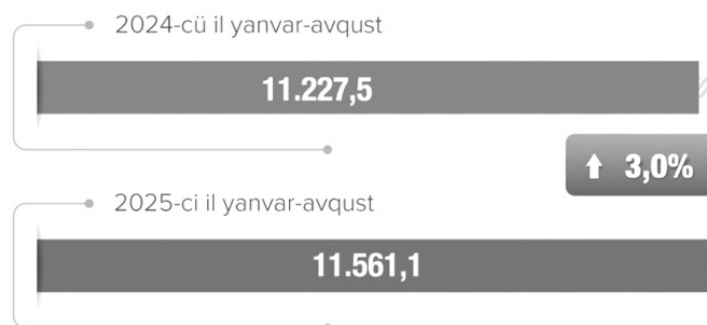
Qeyri-neft sektorunun ÜDM-də payı 80 faizə yaxınlaşır

Cari ilin 8 aylıq makroiqtisadi göstəriciləri onu təsdiqləyir ki, ölkə iqtisadiyyatının inkişafında ağırlıq mərkəzi tamamilə qeyri-neft sektorunun üzərinə

olacaq. Ortamüddətli Xərclər Çərçivəsi sənədində və İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən təqdim olunan proqnoz icmalında 2025-ci ilin sonuna ÜDM-in

VERGİ DAXİLOLMALARININ ARTIM DİNAMİKASI, mln manat

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ İQTİSADİYYAT NAZİRLİYİ YANINDA DÖVLƏT VERGİ XİDMƏTİ

transformasiya olunmaqdadır və hökumətin neft-ÜDM-dən qeyri-neft ÜDM-ə keçid strategiyası özünü doğrultmaqdadır. Hökumətin yaxınmüddət-

həcmi 129,2 milyard manat, o cümlədən qeyri-neft ÜDM-in həcmi 92,2 milyard manat təşkil edəcəyi öz əksini tapıb. Orta müddətdə ÜDM-in real artım tempinin orta illik 3,3 faiz, qeyri-neft ÜDM-in isə 5 faiz olacağı proqnozlaşdırılır. 2024-cü ildə neft-qaz sektoru üzrə ÜDM-in real ifadədə 0,3 faiz artacağı ehtimal edilir. Bu dinamika sonrakı illər üzrə davamlı şəkildə yüksələcək və 2028-ci ildə ÜDM-in tərkibində qeyri-neft sektorunun payı daha da artaraq 77,8 faizə çatacaq, neft-qaz sektorunun payı isə 22,2 faizə bərabər olacaq.

Beynəlxalq maliyyə institutlarının açıqladığı hesabatlarda və yenilənmiş proqnoz ssenarilərində Azərbaycanda iqtisadi artımın ümidverici olmasına dair göstəricilər yer alıb. Beynəlxalq Valyuta Fondunun (BVF) dərc etdiyi “Regional iqtisadiyyatın inkişaf perspektivləri” adlı yeni hesabatında 2025-ci ildə ölkəmizdə ÜDM-in 4,5-5 faiz artacağı əksini tapıb. Eləcə də Dünya Bankı, Asiya İnkişaf Bankının hesabatlarında 2025-ci ildə iqtisadi artımla bağlı müsbət proqnozlarında qeyri-neft resurslarının yüksək artımları müqabilində ümumi daxili məhsulun 5 faiz təşkil edəcəyi fərz olunur. Bu nikbin proqnozlar isə dövlətin 2025-ci ildə qarşıya qoyulan bütün hədəfləri icra etməsinə dərin zəmin yaradır.

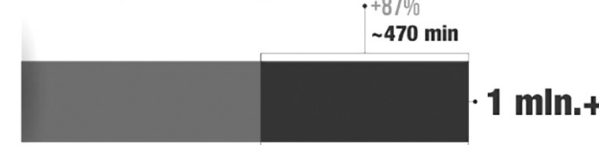
ELBRUS CƏFƏRLİ

ƏMƏK MÜNASİBƏTLƏRİNİN RƏSMİLƏŞDİRİLMƏSİNİN MÜSBƏT DİNAMİKASI

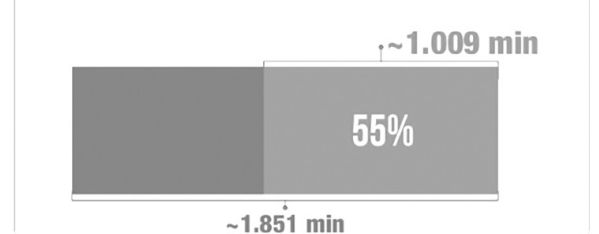
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ İQTİSADİYYAT NAZİRLİYİ

2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 1 sentyabr

Qeyri-neft özl sektorunda əmək müqavilələrinin sayı

Ümumi əmək müqavilələrinin sayında qeyri-neft özl sektorunun payı

li iqtisadi inkişaf ssenarilərinə əsasən, neft-qaz sektorunun tədricən daralacağı şəraitdə iqtisadi artımın əsas hərəkətverici qüvvəsi qeyri-neft gəlirləri

Bakı Təşəbbüs Qrupu gənc kanakəsilli məhkumun qətlini pisləyib

Bakı Təşəbbüs Qrupu (BTQ) 2024-cü ildə Yeni Kaledoniya'dakı iğtişaşlar zamanı “Ceyms” şərti adı ilə qeyd edilən gənc kanakəsilli məhkumun qətlini pisləyən və qınayan açıqlama yayıb.

AZƏRTAC açıqlamayı təqdim edir: “Sentyabrın 3-də Fransanın “Le Monde” nəşrində “2024-cü ildə Yeni Kaledoniya'da iğtişaşlar zamanı gizlədilmiş ölüm” adlı məqalə dərc olunub. Məqalədə qeyd edilir ki, 2024-cü il mayın 13-də Kanakinin (Yeni Kaledoniya) paytaxtı Numea şəhərində yerləşən Kamp-Est Penitensiar müəssisəsində məhkumlar tərəfindən üsyan baş verib. Hadisə zamanı təxminən 600 məhkumun saxlandığı bu müəssisədə üç nəzarətçi məhkumlar tərəfindən girov götürülür və müşahidə kameralarının əksəriyyəti sıradan çıxarılır. Vəziyyətin nəzarətdən çıxmasının qarşısını almaq məqsədilə əraziyə hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları cəlb edilir. Aparılan istintaqın nəticələri göstərir ki, baş verən hadisələr zamanı “Ceyms” şərti adı ilə qeyd edilən gənc kanakəsilli

məhkum hüquq-mühafizə orqanlarının müdaxiləsi zamanı fiziki zorakılığa məruz qalıb və aldığı xəsarətlər nəticəsində dörd gün sonra vəfat edib. Öldə olunan məlumatlara əsasən, Ceyms baş vermiş üsyanda iştirak etməyib, hadisələrin ifadələrinə görə, hüquq-mühafizə orqanlarının müdaxiləsi zamanı Ceyms döyülüb, daha sonra digər məhkumlarla birlikdə müşahidə kameralarının quraşdırılmadığı zonaya aparılaraq orada fiziki zorakılığa məruz qalıb. Bundan əlavə, Ceymsə və digər yaralı məhkumlara lazımi tibbi yardım göstərilməyib.

Məhkumların ifadələrinə əsasən, Ceymsin səsi son günlər ərzində xeyli zəifləyib, daha sonra isə tamamilə kəsilib. O, huşsuz vəziyyətdə xəstəxanaya çatdırılıb, lakin göstərilən tibbi müdaxilələrə baxmayaraq, həyatını xilas etmək mümkün olmayıb. Ölümün dəqiq səbəbi ilə bağlı hələlik rəsmi açıqlama verilməməsi də, Numea Respublika Prokurorluğu baş vermiş hadisə ilə əlaqədar istintaq hərəkətləri başlandığını təsdiqləyir.

Hazırda məhkəmə-tibbi ekspertiza və digər müvafiq araşdırmalar davam etdirilir.

Qeyd edək ki, Ceymsin vəfatı ilə 2024-cü ilin may ayında baş vermiş hadisələr nəticəsində həyatını itirənlərin rəsmi sayı 15-ə çatıb.

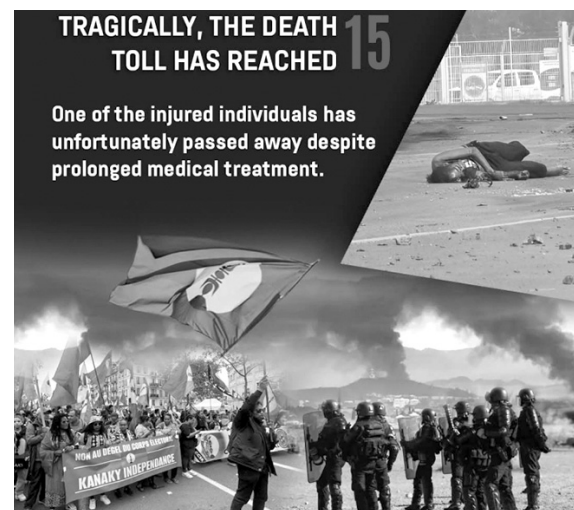
Qeyd: Kamp-Est həbsxanası uzun illərdir ağır saxlanma şəraiti, normadan artıq məhkum sayı və məhkumlarla qarşı zorakılıq halları ilə əlaqədar ciddi ictimai və hüquqi təqəddirlər obyektinə çevrilib. Tibbi xidmətlərə əlçatanlığın olmaması, xüsusilə gənc məhkumlarla qeyri-insani rəftar edilməsi və zorakılıq halları müəssisənin əsas problemləri sırasındadır. Məhz bu səbəbdən Kamp-Est həbsxanasının əsaslı şəkildə yenidən qurulması və şəraitin humanist prinsiplərə uyğunlaşdırılması Bujival razılaşmasının əsas müddəalarına əlavə edilib.

Ceymsin ölümü ilə bağlı onun ailəsi və vəkili tərəfindən mülki qaydada üç fərqli iddia qaldırılıb. Hüquq müdafiəçiləri baş vermiş hadisə ilə əlaqədar ola-

raq dövlət rəsmilərini, xüsusilə hüquq-mühafizə orqanlarını vəzifə səlahiyyətlərini aşmaq və fiziki zorakılıq tətbiq etməkdə ittiham edirlər. “Le Monde” qəzetinin yaydığı məlumatlara əsasən, Ceymsin ölümü rəsmi statistikalarda qeyd olunmayıb.

Bakı Təşəbbüs Qrupu Fransa hökumətinin bu ölüm faktını gizlətməsini bir neçə amillə izah edir: Əvvəla, onun ölümü birbaşa küçə iğtişaşları zamanı deyil, Kamp-Est həbsxanasında baş verib. Bu, hadisənin birbaşa rəsmiləşdirilməmiş və qeyri-rəsmi ölüm halı kimi dəyərləndirilməsinə zəmin yaradıb.

İkincisi, ölüm səbəbi ilə bağlı məhkəmə araşdırmasının vəziyyəti və ekspertiza nəticələri ictimaiyyətə təqdim olunmayıb. Bu hal günahkarların məsuliyyətdə cəlb olunmasını süni şəkildə uzadır.

TRAGICALLY, THE DEATH TOLL HAS REACHED 15

One of the injured individuals has unfortunately passed away despite prolonged medical treatment.

Üçüncüsü, iğtişaşlar zamanı həbsxanada mövcud olan videomüşahidə kameralarının məhv edilməsi nəticəsində hadisəyə dair vizual sübutlar məhv edilib. Bu da araşdırmanın ləngiməsinə səbəb olub.

Nəticədə Ceymsin faciəli ölümü rəsmi statistikalarda əks olunmayıb, ictimaiyyətdən gizlədilib”.

Gürcüstanda “Qızılgül inqilabı”nın acı meyvələri...

460 səhifəlik hesabat təsdiqlənib

Bu günlərdə Gürcüstan parlamenti ölkənin əsas müxalifət partiyası hesab olunan Vahid Milli Hərəkat Partiyası-

nın (VMHP) ölkə konstitusiyasına zidd elan edilməsi üçün xüsusi qətnamə qəbul edib. 85 deputat sənədin le-

hinə səs verib. Bildirilib ki, qətnamə ilə parlamentin müvəqqəti istintaq komissiyasının 2003-2012-ci illərdə ha-

kimiyətdə olmuş rejimin dövründə törədilmiş cinayət faktlarının yer aldığı 460 səhifəlik hesabatı təsdiqlənib.

Əsas müxalifət partiyasının iflası

Hakim “Gürcü Arzusu-Demokratik Gürcüstan” partiyasının parlamentdəki fraksiyasının rəhbəri İrakli Kirtsxaliya bildirib ki, qətnamənin əsasında VMHP-nin ləğv edilməsi ilə bağlı Konstitusiya Məhkəməsinə tutarlı və əsaslı iddia hazırlanacaq. Bu isə Gürcüstanda əsas müxalifət partiyasının sonunun gəlməsi, tamam iflası anlamında qəbul olunur.

VMHP 2001-ci ildə eks-prezident Mixeil Saakaşvilinin liderliyi ilə qurulub. Sol mərkəzçi kimi təşəkkül tapan partiyanın rəhbər şəxsləri özlərini liberal-mühafizəkarlar adlandırırlar. 2007-ci ilin sentyabrında partiya sağ mərkəzçi Avropa Xalq Partiyasının müşahidəçi üzvü seçilib.

VMHP 2004-2012-ci illərdə Gürcüstanın hakim partiyası olub. Partiyanın lideri M.Saakaşvilinin karyera pillələrində irəliləməsi və Gürcüstan ictimaiyyəti arasında tanınması sabiq prezident Eduard Şevardnadzenin dəstəyi ilə müxtəlif vəzifələrə irəli çəkilməsi ilə başlayıb. Sonradan o, hakimiyyətin siyasi kursu ilə razılaşmayaraq müxalifətə keçib və hakimiyyətə gəlmək uğrunda mübarizəyə başlayıb. M.Saakaşvili hakimiyyətə gəlmək uğrunda mübarizəyə partiyası ətrafında koalisiya yaratmaqla start verib. O və digər gürcü müxalifət liderləri 2003-cü ilin oktyabr ayında Gürcüstanda “Qızılgül inqilabı”nın lideri olmuş sabiq prezident M.Saakaşvilinin

noyabr ayında Vahid Millətlər Hərəkatı, Birləşmiş Demokratlar Birliyi, Milli Həmrəylik Birliyi və “Kmara” gənclər hərəkatını prezident Eduard Şevardnadze hökumətinə qarşı bir araya gətirmək üçün “Vahid Xalq İttifaqı” yaradıblar.

Birləşmiş müxalifət Tbilisidə və regionlarda kütləvi etirazlara çağırışlar edirdilər. Onların boyan etdikləri Avropaya inteqrasiya xətti, şəffaflıq, korrupsiyaya qarşı mübarizə, vahid Gürcüstan kimi çağırışlar cəmiyyətdə böyük populyarlıq qazanmışdı və yeni hərəkatın tərəfdarlarının sayı getdikcə nün taleyi də kədərli olub. Sonrakı dövrdə bir müddət Ukraynada çalışan M.Saakaşvilinin buradakı fəaliyyəti bir sıra qalmaqallarla yadda qalıb. O, həmçinin casusluqda itiham olunub. M.Saakaşvili Gürcüstandan gətse də, öz ölkəsində hakimiyyətə gəlmək ambisiyasını heç vaxt gizlətməyib. Bu ambisiya-

artırdı. 2003-cü ilin noyabr ayında proseslər kulminasiya nöqtəsinə çatdı.

Ölkədə siyasi böhran yarandı. Parlamentə noyabrın 2-də keçirilən seçkilərin nəticələri müxalifət partiyaları və xarici müşahidəçilər tərəfindən ciddi etirazla qarşılandı. Prezident Şevardnadzenin məcburi istefası ilə nəticələnən proseslərdə Vahid Milli Hərəkat və onun tərəfdarları mərkəzi rol oynadılar. Noyabrın 22-də yeni parlamentin açılışı zamanı M.Saakaşvilinin rəhbərlik etdiyi nümayişçilər əllərində qırmızı güllərlə (hərəkat adını buradan alıb) parlament binasına daxil oldular. Sabiq prezident E.Şevardnadzenin 23 noyabr 2003-cü il tarixli istefa bəyanatı ilə postsovet məkanında ilk “rəngli inqilab” deyilən “Qızılgül inqilabı”nın tam qələbəsi təmin olundu. Budan sonra M.Saakaşvili 5 fevral 2004-cü il prezident seçkilərində birləşmiş müxalifətin namizədi kimi

lardedərkən o, əsas etibarlı ilə iki gücə arxalanırdı. Bunlardan biri Qərb dairələri idi. M.Saakaşvili Gürcüstanda hakimiyyəti dönməndə bağlı olduğu Qərb dairələrinin istəklərini bütünlüklə yerinə yetirmişdi. Buna görə də güman edirdi ki, revans zamanı həmin dairələr onu daha güclü şəkildə dəstəkləyəcəklər. M.Saakaşvilinin istinad etdiyi digər qüvvə ölkə daxilindəki yenə də Qərbbə bağlı olan qeyri-hökumət təşkilatları və onların çoxsaylı üzvləri idi. Əslində, ölkədə güclü bir şəbəkə

qalib gəlib. Eyni zamanda, Vahid Milli Hərəkat Partiyasının qələbəsi 2008-ci il parlament seçkilərində də (59,1 faiz səs çoxluğu ilə) təmin olunub.

Beləliklə, M.Saakaşvili məhz Qərbdən güclü dəstək alan siyasi fiqur kimi Gürcüstan hakimiyyətinə gəlməyə müvəffəq oldu və o, ölkəsinin inteqrasiya siyasətini Aİ-yə yönəltdi. Lakin “Qızılgül inqilabı” Gürcüstan üçün yaxşı sonluqla nəticələnmədi. Ən böyük məyusluq isə VMHP-nin hakimiyyəti dönməndə Gürcüstanın qonşu Rusiya ilə müharibəyə cəlb olunması və ərazilərinin bir hissəsini de-fakto itirməsi səbəbindən

Liderin kədərli aqibəti

formalaşmışdı. Xaricdən maliyyələşən bu şəbəkə cəmiyyətə, xüsusilə də gənclərə, tələbələrə nüfuz etmək iqtidarında idi. Onlar hətta ayrı-ayrı məqamlarda milli maraqları arxa plana keçirməkdən belə çəkinmirdilər.

Bu realıq fonunda ikinci dəfə hakimiyyətə qayıdacağına əmin olan M.Saa-

kaşvili 29 sentyabr 2021-ci ildə gizli şəkildə Gürcüstanı tərk etdi. Lakin xarici təzyiqlərə, vətəndaş cəmiyyətinin təpəklərinə baxmayaraq, “Gürcü Arzusu - Demokratik Gürcüstan” Partiyasının iqtidarı qətiyyət göstərdi və M.Saakaşvili oktyabrın 1-də Tbilisidə saxlanıldı.

Cari ilin mart ayında baş tutan məhkəmə iclasında M.Saakaşvili külli miqdarda dövlət vəsaitini mənimsəmək ittihamı ilə 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Beləliklə, “rəngli inqilab”ların milli dövlətlər üçün nə qədər faciəvi sonluqla bitdiyi Gürcüstanın təmsalında bir daha təsdiqini tapıb. Belə inqilablar global güc mərkəzləri tərəfindən hazırlanan bir ssenaridir. Məqsəd isə iqtidara gətirdikləri “milli” hakimiyyətləri və bu yolla milli dövlətləri təzyiq altında saxlamaqdır.

Mübariz, FEYİZLİ

Donald Tramp milyardərə cinayət işinin açılmasını tələb edir

Amerika Birləşmiş Ştatlarının (ABŞ) yeni administrasiyasının qətiyyətli siyasi iradəsi sayəsində Beynə-

xalq İnkişaf Agentliyinin (USAID) bir qədr bundan əvvəl fəaliyyəti tamamilə dayandırıldıqdan sonra eyni aqib-

Soros erasının sonu...

bəti Soros Fondu və digər əlaqədar qurumlar da yaşaya bilər. Artıq Ağ Evdə qurumun təsisçisi, 94 yaşlı milyarder Corc Soros və ona yaxın adam-

larla bağlı siyasi qərar verilib. Belə ki, ABŞ Prezidenti Donald Tramp iş adamı Corc Sorosa qarşı cinayət işinin açılmasını tələb edib. Milyarder höku-

mətə qarşı etirazları dəstəkləməkdə ittiham edilir. Prezident hesab edir ki, Soros oğlu və dostları ilə birlikdə ABŞ-a ciddi ziyan vurur.

Dünyanın 70-dən çox ölkəsində qərəzli fəaliyyətlər

C.Soros adı bütün dünyada tanınan ABŞ milyarderlərindən biridir. Nüfuzlu “Forbes” jurnalının tərtib etdiyi dünyanın ən zəngin şəxsləri arasında onun adı 29-cu sırada yerləşdirilib. C.Sorosun sərvəti 29 milyard dollar məbləğində qiymətləndirilir.

Lakin Corc Soros yalnız sərvəti ilə şöhrət tapmayıb. İş adamı eyni zamanda “Soros” İdarəetmə Fondunun sədri və Açıq Cəmiyyət İnstitutunun rəhbəridir. Həmçinin, o, ABŞ-in Xarici Əlaqələr Komissiyasının Direktorlar Şurasının üzvü olub. Digər tərəfdən, C.Soros Amerika İnkişaf Mərkəzinin üç qurucusundan biridir.

Milyarder qısa müddət ərzində Soros Fondunun dünyanın ayrı-ayrı ölkələrində geniş əhatə dairəsinə malik şəbəkəsinə formalaşdırmağa nail olub. Hazırda 70-dən çox ölkədə Soros Fondunun yerli ofisləri fəaliyyət göstərir. Fondun büdcəsi təxminən 1 milyard dollara bərabərdir. Təsis olunduğu 1984-cü ildən bu yana Soros Fondu müxtəlif ölkələrdə 14 milyard dollardan çox vəsait xərcləyib. Fondun dünya ölkələrində 1400 nəfər işçisinin olduğu bildirilir.

Soros Fondunun və Açıq Cəmiyyət İnstitutunun bütün dünyada intensiv şəkildə şəbəkələşməsinə şərtləndirən əsas məqamlardan biri fondun təsisçisinin özü barəsində “xeyriyyəçi” imici formalaşdırmağa nail olması ilə bağlıdır. Bəli, o, ABŞ-in özündə və digər ölkələrdə bir sıra xeyriyyəçilik layihələrinin təşəbbüskarı

rı olub və bu layihələri maliyyələşdirib. Lakin nəhaq deməyiblər ki, havayı pendir ancaq tələdə ola bilər. Corc Sorosun “xeyriyyəçiliyi” də yalnız aysberqin görünən tərəfidir. Onun “xeyriyyəçilik” fəaliyyətinin alt qatlarında isə xoş niyyətdən uzaq olan qərəzli məqsədlər dayanıb. Faktlar təsdiqləyir ki, milyarderin təsis etdiyi qurumlar bütün dövrlərdə hədəf seçilən milli dövlətlərə qarşı təzyiqlərinə çevrilib. Bu zaman “yumşaq güc” taktikasından istifadə olunub. Belə ki, milli dövlətlərin cəmiyyətləri, xüsusilə də gənclər, tələbələr qrantlar müqabilində ələ alınıb və müxtəlif vasitələrlə zombiləşdirilib, etirazçı təbəqə formalaşdırılıb. Bu yolla ölkələrdə sonu görünməyən xaos yaradılıb, siyasi rejimlər dəyişdirilib, “rəngli inqilablar” törədilib. Bununla da xalqların, dövlətlərin faciələri başlayıb. “Xeyriyyəçi” Sorosun yer aldığı xaos ssenarilərinin əsas məqsədi isə ayrı-ayrı regionlarda adı milli, özü isə realıqda milli maraqlardan uzaq olan oyuncaq hakimiyyətlər qurmaq, bu yolla ölkələrin sərvətlərini talamaq olub. Sorosun sərvətinin böyük bir qismini məhz belə çirkin vasitələrlə qazandığı heç kəsə sirr deyil.

savaşı getdikcə daha da alovlanıb. ABŞ mətbuatının yazdığına görə, Corc Sorosun dəstəklədiyi bir neçə solçu təşkilat müxtəlif vaxtlarda Tramp əleyhinə nümayişlərə 20 milyon dollardan çox ianə edib. Pul prezidentin Vaşinqtonda cinayətlə mübarizə siyasətinə qarşı çıxmaq üçün liberal qruplara verilib. Trampın ilk prezidentliyi dövründə də Soros Fondu etirazlara külli miqdarda pul xərcləyib. “Community Change” və “Community Change Action” təşkilatları Ağ Evin qarşısına 150

Soros Fondunun postsovet məkanındakı izləri

C.Soros və ona bağlı olan qurumlar “rəngli inqilab” ssenarilərini, həmçinin postsovet məkanında da reallaşdırmağa çoxsaylı cəhdlər göstərirlər. Sorosun Cənubi Qafqazda ən çox nüfuz etdiyi ölkə isə Ermənistandır. Soros Fondu bu ölkədə 1997-ci ildən “lövbər” salıb. Uzun həftələrdən sonra bu ölkədə 2018-ci ildə siyasi böhran yaratmaq və “rəngli inqilab” vasitəsi ilə yeni hakimiyyət formalaşdırmaq mümkün olub. Təbii ki, hakimiyyət dəyişikliyi yəndən sonra Soros Fondu Ermənistanda pul kisəsinin ağzını daha geniş açıb. Vəsaitlər müxtəlif layihələrə, o cümlədən “medianın inkişafına”, “demokratiyanın dərinləşdirilməsinə” və sair belə, necə deyirlər, gəlişgözl məqsədlərə yönəldilib. İnqilab baş tutduqdan sonra təkcə 2019-cu ildə Soros Fondunun Ermənistanı ayırdığı vəsait 3,6 milyon dollar təşkil edib. Eyni zamanda, bu ölkəyə “Açıq cəmiyyət - Ermənistan” fondu koronavirusa qarşı mübarizə üçün 600 min dollardan çox vəsait ayırıb. Soros Fondu postmübarizə dönməndə də Ermənistanı yardımları davam etdirib. Məsələn, təkcə 2021-ci il ər-

zində bu fondun ayırdığı 1,2 milyon dollar vəsait Ermənistanda müxtəlif şəxslərə qrant şəklində paylanıb. Ümumiyyətlə, Ermənistanda Soros Fondu insan hüquqlarının müdafiəsi, qadınların hüquqlarının müdafiəsi, antikorupsiya kampaniyaları, seçki monitorinqi və digər sahələrdə çoxsaylı QHT-lərə dəstək verir. Təbii ki, bu təşkilatlar illərlə fəaliyyət göstərərək ölkədə hakimiyyət dəyişikliyinə öz töhfələrini verirlər. Bu təşkilatların rəhbərlərinin bir çoxu hazırkı hökumətdə yüksək vəzifələr tuturlar. Musiqi pulu ödəyənin sifarişi ilə çalınır. Məhz Soros Fondunun söyləri sayəsində Ermenistan siyasi oriyentasiyasını Rusiyadan Qərbbə doğru dəyişib. Bu prosesin axırda necə sonuculanacağına isə zaman göstərəcək.

Soros Fondu bir çox digər ölkələr kimi, Azərbaycanda da öz izlərini qoymağa çalışıb. Belə ki, qurum respublikamızda da ənənəvi ssenari üzrə “inqilabçılar” yetişdirməyə, sosial narazı təbəqə formalaşdırmağa say göstərib. Fond tərəfindən 2002-2014-cü illər arasında müxalifətyönümlü QHT-lərə 25 milyon dollardan çox pul ayrılıb. Paralel olaraq isə, fondun maliyyə dəstəyi ilə transmilli media-da Azərbaycana qarşı “qara piar”

aparılıb. Sorosçular xüsusilə də ələmətdar hadisələr, seçkilər ərəfəsində fəaliqlərini artırırlar. Gənclər, etiqadlı insanlar hədəf qrupları kimi seçilib. Fond ölkəmizdə fərqli oriyentasiyalı dini kəsim formalaşdırmağa böyük səy göstərib.

Lakin Soros Azərbaycanın nümunəsində qarşısında yetkin, dövlətə və milli maraqlara sadiq olan, ən zəruri məqamlarda sıx həmrəylik ortaya qoyan bir cəmiyyət görüblər. Kənar təsirləri bizim cəmiyyətə əslənə qədər mümkün deyil. Azərbaycan xalqı ənənələrə, milli köklərinə sıx bağlıdır. Bizim üçün Vətən, torpaq, dövlət, bayraq, milli dəyərlər hər şeydən öndədir. Buna görə də Azərbaycanın Soros kimilərinə cavabı belədir: Gedin, itirdiyinizi başqa yerlərdə axtarın! Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, Soros Fondunun respublikamızda fəaliyyəti 2011-ci ildən dayandırılıb. Bundan sonra fond ölkəmizə distant fəaliyyətə hansısa təsir göstərməyə çalışsa da, bütün söyləri boş çıxıb. “İndi Azərbaycan bölgədə o cümlədən Sorosla mübarizə aparır. Əslində mən Soros deyəndə, təkcə Corc Sorosu nəzərdə tutmuram. Bu, bir anlayışdır. Bu, dağıdıcı, yırtıcı, müstəmləkəçi bir hərəkatdır”, - deyər Prezident İlham Əliyev sorosçuların və onlarla bir yerdə olanların qərəzli fəaliyyətlərinin layiqli qiymətini verib.

ABŞ-da demokratlarla respublikaçıların rəqabətində tərəf saxlayan sorosçular və Trampın qəzəbi

D. Trampın Sorosu cinayət məsuliyyətinə cəlb etməklə bağlı çağırışı əbəs deyil. Amerika Birləşmiş Ştatlarında respublikaçılarla demokratlar arasında əbədi rəqabət olduğu hər kəsə bəllidir. Bu rəqabətdə sorosçular demokratlara açıq dəstək nümayiş etdirirlər. C.Soros Demokratlar partiyasının ən böyük donorlarından biri kimi tanınır. 2004-cü il seçki kampaniyası zamanı Soros respublikaçı Corc Buşun ikinci müddətə seçilməməsi üçün 27 milyon dollar xərcləyib. Lakin onun bütün söylərinə baxmayaraq, amerikalılar Buşu yenidən prezident seçiblər.

D.Trampın Sorosa qəzəbinin dərin kökləri var. Respublikaçı Donald Tramp da zamanında Sorosun “qara siyahısı”na düşüb. Tərəflər arasında

etirazçı toplayaraq, prezidentin qərarına qarşı etirazlar keçirib. Maraqlıdır ki, bu təşkilatlar da Sorosdan qida-

lanan qurumlardır. Təkcə 2023-cü ildə “Community Change” və “Community Change Action” Açıq Cəmiyyət İnstitutundan 4 milyon dollar ianə alıb.

D.Tramp bütün bunları unutmayıb və fondun ölkə daxilindəki etirazlara maliyyə dəstəyi verməsinə qəti etirazını bildirib. Tramp o realığı nəzərə alıb ki, son illərdə ABŞ-da geniş populyarlıq qazanan “Black Lives Matter” hərəkatı da daxil olmaqla bir çox aksiya və sosial dalğalanmalar məhz

Soros və ona yaxın qurumların maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirilib. Bu da təbii ki, hakim komandada ciddi narazılığın yaranmasına, fondun əsas məqsədinin reallaşdırılmasına qarşı yönəlməklə yanaşı, Vaşinqtonun siyasi nizamını sarsıtmaq, ölkəni xaosla sürükləmək olduğunu ortaya çıxarmağa imkan yaradıb.

Eyni zamanda, Sorosun oğlu Aleks də D.Trampın qəzəbinə tuş gəlib. Buna səbəb isə milyarderin oğlunun ABŞ siyasətinə təsirinin getdikcə artmasıdır. O da atası kimi demokratları dəstəkləyir. Tramp bu realığı nəzərə almaya bilməz. O, gələcək təhlükəni bəri başdan önləmək istəyir.

Əslində, D.Tramp seçkiöncəsi təşviqat kampaniyasında Sorosla haqq-

hesab çəkəcəyinin anonsunu etmişdi. Yeni administrasiyanın bir neçə ayı əhatə edən fəaliyyəti dönməndə Sorosun sərgilədiyi əməllər Trampın açıq hücumu keçməsi üçün zəmin formalaşdırıb. Belə ki, hansısa bir yolla demokratların gətirməsinin heyfəni çıxmağa çalışan milyarder təsir imkanlarından bəhrələnməklə Senatda büdcə ilə bağlı qanunun qəbuluna da təsir göstərmək istəyib. Bununla da “xeyriyyəçi” cildinə bürünən iş adamı Donald Trampın siyasi kursuna mane olma niyyətini ortaya qoyub. Aydın məsələdir ki, Tramp Sorosun bu qəbildən olan davranışlarını bağışlaya bilməzdi. Belə görünür ki, Soros erasının da sonu gəlib.

Mübariz, ABDULLAYEV

Mərkəzi Avropanı nə gözləyir: müharibə başa çatır, yoxsa...

Rusiyanın Ukraynaya qarşı müharibəsi artıq 3 ildən çoxdur ki, global təhlükəsizlik gündəminin əsas mövzusa çevrilib. Bu

müharibə tək Şərqi Avropanı deyil, bütövlükdə Mərkəzi Avropanı və Avro-Atlantik məkanı, hətta demək olar ki, bütün dünyanı

(müəyyən mənada həm də ərzaq təhlükəsizliyi baxımından) yeni geosiyasi risklər qarşısında qoyub. Son günlər “Könüllülər

koalisiyası”nın təşəbbüsü ilə keçirilən görüşlər, verilən sət bəyanatlar, xüsusilə, Avropa liderlərinin Ukraynaya daha genişmiq-

“Köhnə qitə” sülh masasına qayıtmaq üçün hərəkətə keçdi

yaslı hərbi dəstək verməyə hazır olmalarını dilə gətirməsi müharibənin gələcək trayektoriyası barədə ciddi suallar doğurur: bu, sülhə doğru addımdır (çəkilmə mənasında), yoxsa əksinə, münacişə daha da qızıdırılır?

Koalisiya məqsədini açıqladı...

Ukraynaya dəstək məqsədilə yaradılmış və təxminən 30 dövlətin qoşulduğu “Könüllülər koalisiyası”nın son toplantısında da avropalı müttəfiqlər Ukraynaya təhlükəsizlik zəmanətləri verməyə və beynəlxalq ictimaiyyətə birlik mesajı göndərməyə çalışıblar. Görüş, xüsusilə iki əsas ünvan - Rusiya Prezidenti Vladimir Putin və ABŞ Prezidenti Donald Trampa siyasi mesaj xarakteri daşıyır. Görüşdə iştirak edən təqribən 30 dövlətin nümayəndələri Ukraynanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini dəstəkləməyə davam edəcəklərini ifadə ediblər. Qərb mətbuatı Fransa paytaxtında keçirilən görüşün ABŞ administrasiyasının Avropa ölkələrinə göstərdiyi təzyiqlər fonunda baş tutduğunu yazır. Belə ki, Donald Trampın Qərb ölkələrini Ukraynaya daha çox dəstək verməyə çağırması və Avropanın məsuliyyəti üzərinə götürməli olduğunu bildirməsi, koalisiyanın birgə mövqə formalaşdırmaq zərurətini gündəmə gətirib. Kanada, Avstraliya və digər müttəfiq ölkələrin dəstəyi ilə keçirilən tədbirdə Ukraynaya yönəlik strateji dəstəyin uzunmüddətli olacağı və koalisiyanın gələcəkdə də fəaliyyətdə qalacağı vurğulanıb. Koalisiyanın əsas müzakirə mövzusu Ukraynaya veriləcək təhlükəsizlik zəmanətləri olub. Çünki bu zəmanətlərin hüquqi və siyasi etibarlılığı ilə bağlı mübahisələr mövcuddur. Ukrayna cəmiyyəti, xüsusilə 1994-cü ildə imzalanmış Budapeşt Memorandumunun Rusiya tərəfindən pozulmasını nəzərə alaraq, yeni zəmanətlə-

rə ehtiyatla yanaşır. Ekspertlər bildirirlər ki, hərbi və texniki yardımın davamlılığı

Ukraynanın müqavimət qabiliyyəti üçün həlledici rol oynayır. Digər tərəfdən, Paris görüşü Qərb ölkələrinin Ukraynaya dəstək məsələsində birliyini nümayiş etdirmək cəhdi kimi qiymətləndirilir. Amma burada da açıq suallar çoxdur - qarşıdan gələn dövr həm bu dəstəyin davamlılığını, həm də Kremlin vaxt silahına qarşı dayanmaq qabiliyyətini müəyyən edəcək. Qərbin konkret və praktiki addımlar atması Ukraynanın müdafiə imkanlarının artırılması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edə bilər.

Bir çox Qərb siyasətçiləri iddia edirlər ki, müzakirələrin digər bir məqsədi Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə yanaşı, ABŞ Prezidenti Donald Trampa mesaj idi. Bu addım həm Moskvanın mümkün eskalasiyalarına qarşı preventiv cavab kimi təqdim edilir, həm də Vaşinqtonun son aylarda yumşaldılmış ritorikasına qarşı Avropanın sət məqayətini ifadə edir. Koalisiyanın əsas mesajı: “Ukraynanın suverenliyi və ərazi bütövlüyü danışıqsızdır, Avropa geri çəkilməyəcək” şəklindədir...

Avropa dilemma qarşısında...

Digər diqqət yetiriləsi məqam, koalisiyanın aparıcı simalarının oratya qoyduğu mövqedir. Məsələn, Fransa prezidenti Emmanuel Makron Parisdə təşkil olunan koalisiya danışıqlarının yekunlarına dair mətbuat konfransında deyib ki, bu gün 26 ölkə rəsmi olaraq Ukraynaya dəstək qüvvəsi kimi qoşun yerləşdirməyi və ya atəşkəs və ya sülhün bərqərar olmasının ertəsi günü Ukrayna ərazisində bu dəstəyi təmin etmək üçün quruda, dənizdə və ya havada mövcudluğunu təmin etməyi öhdəsinə götürüb. Onun sözlərinə görə, Ukrayna ərazisində hərbi kontingentin formalaşdırılması Rusiyaya qarşı müharibə aparmaq məqsədi daşıyır, lakin bu qüvvələr sülhə zəmanət və aydın strateji signal verməlidir. O, həmçinin vurğulayıb ki, bu qüvvələr cəbhə xəttində yerləşdirilməyəcək, həlölük müəyyənleşən müəyyən ərazilərdə olacaqlar.

Almaniya da öz növbəsində Ukrayna üçün təhlükəsizlik təminatları çərçivəsində Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin maliyyələşdirilməsini, silah təchizatını və təlimini

genişləndirməyə hazırdır. Berlin mümkün hərbi missiyada iştirakla bağlı qərarını çərçivə şərtləri dəqiqləşdirildikdən sonra müvafiq vaxtda qəbul edəcək. Kansler Merts qeyd edib ki, çərçivə şərtlərinin dəqiqləşdirilməsi ABŞ-in iştirakından və danışıqlar prosesinin nəticələrindən asılıdır. O vurğulayıb ki, Almaniya “Könüllülər koalisiyası”ndakı tərəfdaşları ilə birlikdə Kiyevi dəstəkləməyə davam edəcək.

Avropa Komissiyasının rəhbəri Ursula fon der Leyen isə bildirib ki, güclü və yaxşı təchiz edilmiş silahlı qüvvələr Ukraynanın ilk müdafiə xətti olmalıdır. AK rəhbərinin sözlərinə görə, Avropa İttifaqı Ukrayna Silahlı Qüvvələrinə silah tədarükünü və təlimi davam etdirəcək, artıq 90 minə yaxın Ukrayna əsgərinə təlim keçilib. O vurğulayıb ki, Avropanın gələcəyi Ukrayna üçün təhlükəsizlik zəmanətlərindən asılıdır. Qeyd olunub ki, Avropanın müdafiəsinin gücləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirilib: 150 milyard avro lüq SA-FE fondu 19 Aİ ölkəsi tərəfindən tam razılaşıdırılıb, yeni Avropa büdcəsində isə müdafiə sənayesi və Ukrayna investisiyalar prioritet olacaq.

Böyük Britaniyanın Baş naziri Kir Starmer isə deyib ki, “Könüllülər koalisiyası”na daxil olan ölkələr Ukraynaya uzaqmənzilli raketlər təqdim edəcək. Baş nazir hansı silah sistemlərinin nəzərdə tutulduğunu açıqlamayıb. Kanada da Ukraynada atəşkəs və davamlı sülhü dəstəkləmək üçün birbaşa və genişləndirilə bilən hərbi yardım göstərməyə hazır olduğunu

deyir.

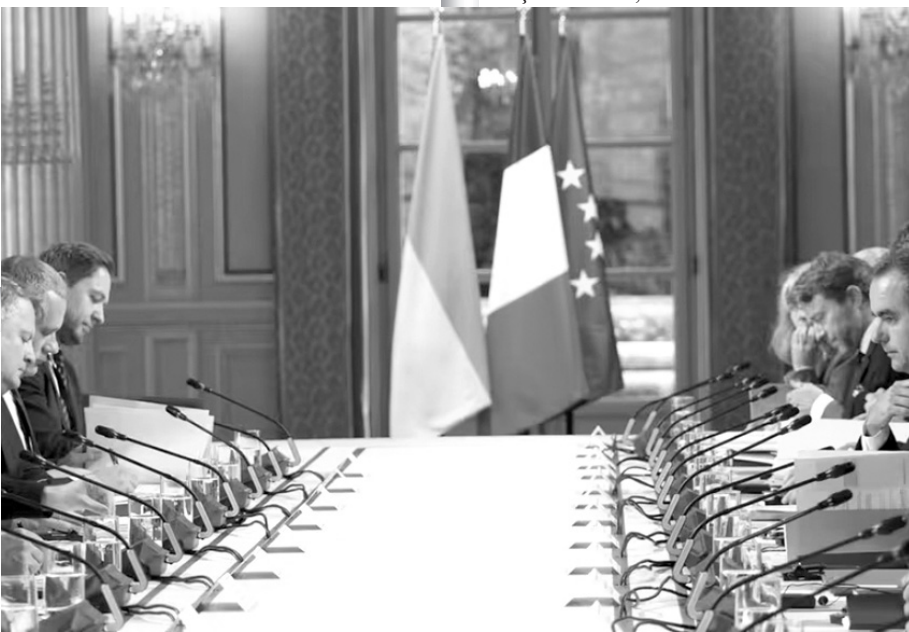
Siyasi texnoloqlar isə verilən bəyanatları real hərbi müdaxilə hədəsindən çox, siyasi təzyiq aləti kimi qiymətləndirir. Avropa bu bəyanatla iki məqsəd güdür:

- Rusiyaya mesaj: Avropa artıq yalnız silah yardımı ilə kifayətlənməyəcək, potensial olaraq əsgər də göndərə bilər.

- ABŞ-a mesaj: Avropanın sülh danışıqlarında ikinci plana keçirilməsinə imkan verilməyəcək.

Bu, əslində, Avropanın müharibəni dayandırmaq deyil, Rusiyanın mövqələrini zəiflətməklə “məcburi sülh” ssenarisinə yönəldiyini göstərir - amma Aİ özünün masadan uzaqlaşdırılması ilə razılaşırmır. Ursula fon der Leyenin fikirləri Avropanın uzunmüddətli strateji hədəfini açıq göstərir: Rusiyanın hərbi ekspansiyasını Qərbin sərhədlərində əbədi bloklamaq. Bu, artıq yalnız müharibənin gedişinə deyil, post-müharibə Avropanın yeni təhlükəsizlik arxitekturasına hesablanıb bir addımdır.

Britaniya baş nazirinin Ukraynaya uzaqmənzilli raketlərin verilməsi haqda açıqlaması isə müharibənin coğrafiyasının genişlənmə biləcəyi ehtimalı ilə bağlı xəbərdarlıqdır. Bu, Avropanın Rusiyanın dərin arxa cəbhəsinə hədəfə ala bilmə ehtimalı haqda “inco” bildirir. Kanadanın da məsələnin nüvəsində yer almaq istəyi NATO daxilində Avropadan kənar mövqenin də vahid olmadığını ortaya qoyur - ABŞ “sülh təşəbbüsü”nü gündəmə gətirsə də, müttəfiqlər bu prosesdən kənarda qalmaq istəmir.

NATO-Rusiya müharibəsi ehtimalı...

nunda Avropa liderlərinin Ağ Evdə keçirilən görüşündən sonra Ukraynaya təhlükəsizlik zəmanətləri üzərində iş sürətlənib. NATO rəhbəri həmçinin Trampın müharibəni dayandırmaq və alyansın yenidən silahlanma söylərini gücləndirmək istiqamətindəki təşəbbüsünü yüksək qiymətləndirib.

Rusiyanın Rutteyə cavabı da oxşar olub. Belə ki, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin Şərqi İqtisadi Forumunun plenar iclasında deyib ki, NATO qoşunları Ukrayna ərazisində peyda olarsa, Rusiya onlara hücum edə bilər. “NATO qoşunları Ukraynada görünərlər, Rusiya ordusu üçün qanuni hədəflər olacaq. Ukraynada

sülh öldə olunduqdan sonra isə orada Qərb qoşunlarının yerləşdirilməsinə ehtiyac qalmayacaq” - Putin bildirib.

Görünən budur ki, ABŞ Prezidenti Donald Trampın son aylarda daha çox sülhə doğru diplomatik mesajlar göndərməsi Avropanın maraqları ilə uzlaşmayıb - Avropa, xüsusilə NATO daxilindəki Avropa ölkələri ABŞ-dan müstəqil hərbi-siyasi güc mərkəzi kimi çıxış etmək, özünü təsdiqləmək istəyir. Ortadakı ən təhlükəli sual isə məhz bu məqamda üzə çıxır - proseslər NATO ilə Rusiya arasında birbaşa müharibəyə gətirib çıxara bilərmi? Avropa dövlətlərinin bir qisminin Ukraynaya qoşun yerləşdirməsi fikri, Ruttenin də bunu dolayısı ilə dəstəkləməsi faktiki NATO-nun müharibəyə cəlb edilməsi deməkdir. Rusiya isə öz mövqeyində qəti görünür - Ukraynada Qərb hərbiçilərinin iştirakı Moskvaya üçün “NATO ilə müharibə” bərabərindədir. Bu isə

Mərkəzi Avropa üçün ən böyük riskdir - region yeni “soyuq müharibə” deyil, “isti müharibə”nin ön cəbhəsinə çevrilə bilər. Bir çox siyasi mütəxəssislerin fikrinə, bu proseslərin fonunda Mərkəzi Avropanı qarşıda iki yol gözləyir bilər:

- ABŞ-in təşəbbüskarlığı ilə ortaya çıxan sülh kampaniyası nəticəsində Rusiya ilə Qərb arasında kompromis tapılarsa, bölgə sabitliyə doğru addım ata bilər.

- Avropanın sət mövqeyi üstünlük qazanarsa, müharibə daha da alovlanar, NATO ilə Rusiya toqquşması riskini artıraraq Mərkəzi Avropanı yeni geosiyasi böhranın episentrinə çevirə bilər.

Nəzərə alsaq ki, həm Rusiya, həm də Ukrayna hazırkı mövqələrindən geri çəkilmək, başqa sözlə, kompromisə gətmək istəmirlər, sülh danışıqları hələ uzaq görünür.

P.İSMAYILOV

Sentyabrın 4-də ABŞ Prezidenti Donald Tramp ilə “Könüllülər koalisiyası”nın liderləri arasında onlayn konfrans baş tutub. Post-müharibə dövründə Ukraynanın təhlükəsizlik zəmanətləri ilə təmin edilməsi konfransın əsas müzakirə mövzusu olub, eyni zamanda Ukraynaya beynəlxalq sülhməramlı adı altında hərbi kontingentin göndərilməsi ilə bağlı məsələ ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılıb. Qərb KİV-lərinin məlumatına görə, konfrans çox gərçin keçib. “Bild” qəzeti qeyd edir ki, Tramp la söhbətdən sonra Avropa liderləri arasında “narazılıq və məyusluq” hökm sürür. Aİ Ağ Evin rəhbərindən Rusiyaya qarşı sət sanksiyalar tətbiq edəcəyini gözləyir. Nəşr yazır ki, onlayn konfransda

Aİ razı deyil - Tramp Rusiyaya qarşı addımlarda tələsmir...

söhbət zamanı Avropa Komissiyasının rəhbəri Ursula fon der Leyen Amerika tərəfinə Rusiyaya qarşı sanksiyaları müzakirə etmək üçün yaxın iki gün ərzində Vaşinqtona Avropa nümayəndə heyəti göndərməyi təklif edib: “Tramp Rusiyaya qarşı sank-

siyalarla bağlı danışıqlar apararkən Amerika Prezidenti ilə birgə yanaşmanı əlaqələndirməyə cəhdlər edildi: avropalıları Rusiyaya qarşı sanksiyalarla bağlı işçi qrup yaratmaq üçün 48 saat ərzində öz nümayəndələrini Vaşinqtona göndərməyi təklif

etdilər”, - deyər “Bild” yazıb. Lakin Trampın bu təkliflə razılaşıb-razılaşmayacağı həlölük bolli deyil. Gərçin söhbət əsnasında ABŞ Prezidenti Avropa İttifaqını Rusiya neftinin idxalını davam etdirməkdə ittiham edib. Tramp böyan edib ki, Avropa müha-

ribəni maliyyələşdirən Rusiya neftini almağı dayandırılmalıdır. Onlayn konfransdan sonra Finlandiya Prezidenti Aleksandr Stubb jurnalistlərə bildirib ki, Avropa Komissiyasının sədri Ursula fon der Leyen Tramp la təzliklə Rusiya neft və qazına qarşı sanksiyaları müzakirə edəcək. O, qeyd edib ki, Tramp Avropa liderləri ilə söhbəti zamanı ABŞ və Avropanın Rusiyaya qarşı növbəti sanksiyalarda birgə hərəkət etməsinə təklif edib.

Qeyd edək ki, “Könüllülər koalisiyası”nda Fransa, Böyük Britaniya və Almaniya da daxil olmaqla 30-a yaxın ölkə təmsil olunur. Sözügedən ölkələr Ukraynaya dəstəyin davam etdirilməsi üçün bir araya toplaşıblar.

Avropa Trampdan nə istəyir?

Ukraynada müharibənin davam etməsi fonunda Avropa İttifaqının və Aİ-nin üzv ölkələrinin liderlərinin Trampdan əsas istəyi Vaşinqtonun yenidən Rusiyaya qarşı vahid cəbhəyə qoşulması - Moskvaya qarşı yeni sanksiyalar tətbiq etməsidir. Avropalılar Tramp administrasiyasının belə bir addım atmasını səbrsizliklə gözləyirlər. Lakin Tramp Rusiyaya qarşı münasibətdə gözləmə mövqeyi tutub və hər hansı sət tədbir görməyə tələsmir - o, hələ ki, prosesin gedişatını iz-

ləyir və zamanı çatanda öz yekun qərarını verəcək. Trampın bu ilin sonunda Aİ-yə qoşulub Rusiyaya qarşı daha ağır sanksiyalar tətbiq etmək qərarına gəlməsi və Ukraynanın silahlandırılmasında birbaşa iştirak etməsi istisna deyil. Lakin bu, sözsüz ki, Moskvanın davranışından asılı olacaq. Əsas məsələ burasındadır ki, Trampın Rusiya ilə bağlı tam fərqli planı var - Ağ Evin rəhbəri dialoq və danışıqlar yolu ilə Ukraynada müharibəni tez bir zamanda bitirməkdə maraqlıdır

- bunun üçün o, hətta Rusiyaya güzəştlərə də gətməyə hazırdır. Tramp Ukraynada müharibəni atəşkəs və ya sülh sazişi çərçivəsində bitirib Rusiya ilə diplomatik-siyasi və iqtisadi-ticarəti münasibət-

ləri bərpa etmək, xüsusilə də hər iki ölkənin şirkətləri arasında biznes əlaqələrini təmin etmək, qarşılıqlı iqtisadi maraqlara xidmət edən müqavilələrin imzalanmasına nail olmaq və Rusiyanın enerji re-

surslarına ABŞ kapitalını cəlb etmək niyyətindədir. Bu səbəbdən ABŞ-in hazırkı administrasiyası gözləmə mövqeyi tutub və ona Aİ-nin təklifləri maraqlı deyil - yalnız sakit yolla öz hədəfinə nail olmadıqı təqdirdə Rusiyaya qarşı birgə əməkdaşlıq nəzərdən keçirilə bilər.

Tramp Aİ-dən tələb edir - Macarıstan və Slovakiya indidən düşünə bilər

Tramp Aİ-ni Rusiyadan neft idxalını dayandırmağa tələb edir. Trampın bu tələbi Macarıstan və Slovakiya daxil olmaqla bütün Aİ-nin üzv ölkələrinə aiddir. Tramp hər bir tələbində ısrarlıdır və onun çağırışını əməl etməyən ölkələrə qarşı istənilən halda sət tədbirlər görməyə hazırdır. Rəsmi Budapeşt və Bratislava bunu nəzərə almaya bilməz. Yəqin ki, yaxın zamanda Macarıstan və Slovakiya rəhbərliyi Ağ Evlə təmaslar qurmağa başlayacaq.

Yunis ABDULLAYEV

ABŞ-in hərbi kontingent məsələsində mövqeyi

Post-müharibə dövründə Ukrayna üçün təhlükəsizlik zəmanətləri Vaşinqtonda da prioritet hesab olunur. ABŞ da bu məsələdə müəyyən öhdəlik götürəcək. Ukraynada atəşkəsdən sonrakı vəziyyətin tam sabitləşməsi - bir sözlə, gələcək status-kvonun uzunmüddətli və ya daimi saxlanılması Ağ Ev üçün çox önəmlidir. ABŞ-in Avropa ölkələri ilə birlikdə Ukray-

nada atəşkəsə nəzarət etmək üçün xüsusi mexanizmlər yaradaçağı da istisna olunmur. Bundan savayı, atəşkəs dövründə belə ABŞ Ukrayna ordusunun modernləşdirilməsində və yeni müasir silahlarla təmin olunmasında iştirak edəcək - təbii ki, Vaşinqton bunu dolaylı yolla həyata keçirəcək - silahlarını Avropa ölkələri vasitəsilə Ukraynaya ötürəcək. Post-müharibə döv-

ründə təmas xətti boyunca atəşkəsi təmin etmək üçün Ukraynaya hərbi kontingent göndərmək məsələsinə gəlincə, indidən bellidir ki, Tramp administrasiyası bu məsələyə birmənalı yanaşmayacaq - Va-

şinqton öz hərbiçilərini Ukraynaya göndərməyəcək. ABŞ yalnız Ukraynaya hərbi kontingent göndərmə niyyətində olan Avropa ölkələrinə öz dəstəyini göstərə bilər.

Səhnənin və ömrün 65 ili...

İftixar Piriyevin
həyat və teatr hekayəsi

Bu gün bir sənət insanının həyatı, səhnədə və ekranda qoyduğu izlər xatırlanır. Teatr və kino aktyoru, İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrının direktoru, Əməkdar mədəniyyət işçisi İftixar Piriyev 65 yaşını qeyd edir. 65 sadəcə rəqəm deyil, bu, həyatın, sənətin və insan ruhunun dərinliyini göstərən bir mərhələdir. Bu yaşda hər təbəssüm, hər baxış, hər söz illərin təcrübəsi, müdrikliyi və sənət zənginliyi ilə doludur.

İ. Piriyev 1981-ci ildə Dövlət İncəsənət Universitetinin “Dram və kino aktyorluğu” fakültəsini bitirib. Elə həmin ildən Akademik Milli Dram Teatrında aktyor kimi fəaliyyətə başlayıb. Burada o, müxtəlif səpkili və xarakterli 30-dan çox obraz yaradıb.

Aktyor bir çox ədəbi-bədii verilişlərdə də çıxış edib, “Ozan” folklor toplusunun aparıcısı olub. 1990-cı ildə özəl Azərbaycan Milli “Dastan” Teatrını yaradıb, onun direktoru və bədii rəhbəri kimi fəaliyyət göstərüb. Çoxşəxəli fəaliyyət növü ilə məşğul olan həmin teatrın nəzdində yaratdığı “Dastan” turizm şirkətinə də rəhbərlik etmişdi.

O, 1998-ci ildə Mədəniyyət

Nazirliyi tərəfindən iki il müddətinə Tiflis Azərbaycan Dövlət Dram Teatrının bərpası ilə bağlı Gürcüstan Respublikasına ezam olunur. Beləliklə, Gürcüstan Mədəniyyət Nazirliyinin müvafiq əmri ilə bərpa rəhbəri təyin edilir.

İ.Piriyev 2000-ci ildən etibarən isə İrəvan Dövlət Azərbaycan Dram Teatrına direktor təyin olunub. Aktyor müsahibələrinin birində qeyd edib ki, 2000-ci ildə bu teatra rəhbər təyin olunduqdan sonra teatrın köhnə ənənələrini davam etdirmək üçün bu istiqamətdə addımlar atmağa çalışır: “İrəvan Teatrının tarixində bu tipli addımlar mövcuddur. Hələ İrəvanda fəaliyyət göstərərəkən keçən əsrin əvvəllərində başlayaraq görkəmli sənətkarlar dövlət əsasında bu teatrı həm rejissor, həm aktyor qismində əməkdaşlıq ediblər. 2000-ci ildən bu günə qədər bir neçə tamaşaya hətta Gürcüstandan, Dağıstandan aktyorlar dövlət etməklə, respublika və beynəlxalq miqyaslı layihələr həyata keçirmişik. Səhnələşdirdiyimiz “Qanlı qızıl toy” tamaşasına Xalq artisti Rafael Dadaşovu dövlət etmişdik. Bizim də Akademik Milli Dram Teatrına dövlət

alan aktyorlarımız var idi. Bəzi rolları oynamaq üçün əməkdaşlıq edirik.

İrəvan Teatrı vaxtilə deportasiya həyatı yaşadığına və ölkəmiz Ermənistanla müharibə şəraitində əsərlərin çox hissəsi vətənpərvər mövzular da olur”.

İ.Piriyev 16 oktyabr 2007-ci ildə Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafındakı xidmətlərinə görə “Azərbaycan Respublikasının əməkdar mədəniyyət işçisi” fəxri adı ilə təltif olunub. Bundan başqa, 9 may 2018-ci ildə, 10 may 2019-cu ildə və 7 may 2020-ci ildə Prezident Mükafatına layiq görüldü.

Bu gün sənətinin gözələrində minlərlə obraz canlanır, o, yalnız aktyor deyil, zamanın özü ilə dialoq aparır, hər rol ilə insan qəlbinə toxunmuş biridir. Bu yaşda hər uğur daha dəyərli, hər xətiyə daha parlaq görünür. 65 il isə səhnədəki səssiz baxışların, kameranın önündəki duyğuların və tamaşaçının qəlbində qalacaq izlərin məcmusudur. Onun həyat yolu göstərir ki, sənət insanı yaşla deyil, qoyduğu işqla ölçülür.

Yeganə BAYRAMOVA

Cəhənnəmdən qaçış

Jan-Pol Sartrın “Milçəklər” pyesi haqqında

əvvəli ötən saylarımızda

İri, yağlı milçəklər topta-topa bacı-qardaşa hücum çəkir, bunlar eriniyalar - vicdan əzabı məlakələridir. Elektra qardaşını milçəklərdən, insanlardan qorumaq üçün onu Apollon məbədinə aparır. Bacı-qardaş orada yuxuya gedir. Milçəklər divarlara suşaşır növbə çəkir. Yatanlar oyananda atılmışı yinə bənzər iri həşəratlar da vızıldaşıb canlanır. Bacısına baxan Orest dəhşətlə anlayır ki, Elektra Klitemnestraya oxşamağa başlayıb. Bu da təsədüf deyil: qız da anası kimi müdhiş bir cinayətin şahidi, ondan da artıq - iştirakçısı olub. Eriniyalar əllərini-əllərinə sürtə-sürtə bacı-qardaşın ətəfində çılgın rəqs ələyirlər. Orest bacısını dilə tutub məyusluqdan, peşmanlıqdan qurtarmağa çalışır, cinayətin bütün məsuliyyətini öz üstünə götürür.

Yupiter zühur eləyib milçəkləri susdurur. Göylər sultanı yaxşı bilir ki, insanı azad, tanrıya tay yaratmağı özünün əleyhinə çevrilib, ona görə də cinayət ortaqlarını cəzalandırmağa can atmır. Ona yalnız birçə damla tövbə göz yaşı, birçə çimdik peşmanlıq küllü lazımdır. Yupiter Orestlə Elektranı cinayəti boynundan atmağa çağırır, belə olarsa tanrı bacı-qardaşı taxta oturmaqda bilər. Orest cavab verir ki, onun Arqos taxtına onsuz da haqqı çatır. Yupiter azad qatilin nəzərinə çatdırır ki, məbədin qapısı ağzında şəhər əhli öldə yaba, dəyənək onu gözləyir, Oresti günahını boynuna almağa çağırır. Orest ətirafdan boyun qaçırır - əgər Yupiter bu cəməyətə baş verməyini istəmərsə, niyə vaxtında tədbir görüb onun qarşısını almırdı? Deməli, göylərdə nə şər, nə də xeyir var, orada insana hökmü keçən bir kimsə yoxdur. Orest Yupiterə deyir: sən tanrıların da, daşların da, ulduzların da, dəniz dalgalarının da hökmdarısan, ancaq insana hökm eləyə bilməzsən.

Yupiter Orestə deyir ki, sən mənim otardığım sürüldən ayrılısan, sənə azadlığın sürgün demək olacaq. Orest onunla razılaşıb, bununla belə onun qanunlarının çevrəsinə bir də qayıtmayacağına söz verir. Orada min-min yol var, hamısı da bir ünvana - Yupiterin dərğahına aparır. Ancaq Orest öz yoluyla getmək istəyir, hər bir insan öz yolunu özü axtarıb tapmalıdır: “Sən - tanrısan, mən - azadım, ikimiz də eyni dərəcədə tənəhiyyət, eyni qüvvəli qorxudan əzab çəkirik”. Bundan sonra Yupiter səssizcə uzaqlaşır.

Elektra Orestdən aralanır. Milçəklər üstünə tökülüb qızı didməyə başlayanda o, Yupiteri köməyə çağırır. Elektra Yupiterin qanunlarına boyun əyib onun köləsi olacağına söz verəndən, tövbə eləyəndən sonra qisas ordusu onu rahat buraxır. Artıq eriniyaların bütün diqqəti Orestin üstündə cəmləşib. Məbədin qapıları aralanır, çişdik Oresti didib-parçalamağa hazırlaşır qızın qəzəbli kütlə görünür. Orest şəhər əhlinə üz tutub, törətdiyi cinayətin bütün məsuliyyətini mərdi-mərdanə öz çiyinə götürür. Egisf kimi günahsız insanları öz cinayətinə,

öz suçuna şərik tutmur. Orest bu cinayəti insanları canlarına sınırmış günahın zindanından, qaniçən milçəklərin hücumundan qurtarmaq üçün törədib, artıq bütün dustaqlar amnistiyaya düşür, hamı günahlardan azad elan olunur. İndi cinayət də, günah da heç kimin yox, Orestin özünündür, o, yenicə qovuşduğu azadlığın atributlarını kimsəylə bölüşmək fikrində deyil. Ancaq Orest öldürdüyü tiranın taxtına oturmayacaq. O, torpaqsız, səltənətsiz, nökrətsiz, təbəəsiz padşah olmaq istəyir. Qoy Arqos əhli də yenidən yaşamağa, ömrünü təzələməyə cəhd göstərsin.

Orest milçək ləşkərinin başını çəkib səhnədən gedir...

Sartrın yozumunda Orestin törətdiyi qətlər, əlbəttə, rəmzi mənə daşıyır. Orest fəaliyyətini şərtləndirən, iradəsini zorlayan, azadlığın əl uzadan səbəbləri aradan qaldırır. Onu həyata gətirmiş anasını öldürəndən, onu didərgin salmış atasının qisasını alandan sonra Orestin keçmiş yoxdur - o, canına dolanmış zaman bağlarını, nəsil iplərini qırıb, fələyin kəməndini boynundan açır. Sartrın təlimi determinizmin düşmənidir, azadlıq tərənnümçüsü böyük müfəkkir insanın azad olduğuna o dərəcədə inanırdı ki, “insan azadlığa məhkumdur” kimi dahiyanə fəlsəfi postulatı keçif eləmişdi. Orest yaradılışın hökmüylə məhkum olunduğu azadlığını determinizm zəncirini qırmaqla özünə qaytarıb halal mənə çevirir.

Onun öz əliylə boşaltıldığı taxtdan imtinası da azadlığın qorumaq məqsədi güdür. Orest bilir ki, Egisf zahirən hamıdan azad, qüdrətli, xoşbəxt görünsə də, güründüyü kimi deyil. Yupiterlə söhbətində hökmdar belə deyir: “Mən bu taxta oturandan sözümün də, əməlimin də tək bir məqsədi olub: öz obrazımı yaratmaq. İstəmişəm hər bir təbəəm bu obrazı öz içində gözdərsin, hətta özüylə yalqız qalanda belə mənim sort baxışlarımı gizli düşüncələrinin üstündə hiss eləsin. Ancaq bu istəyin ilk qurbanı elə mən özüm oldum: mən özümə onların gözüylə baxmağa başladım, onların qəlb aynasının dərinliyində surətini gördükcə özüməndən iyirəndim... Mən təpədən-durnağa başqalarının qarşısında keçirdiyi qorxulardan yəqinləşmədim... Mən arzusun, sevgisiz, ümitsiz yaşamışam...”

Gercəkdən, Arqosda Egisfdən qorxaq, ondan bədbəxt adam yoxdur, əgər onun rəiyyəti yalnız bir adamdan qorxub-çəkinirsə, hökmdarı qidalandıran qorxuların iyirmi min qaynağı var. O, başqalarına möhtacdır, üzə də özünü hamıdan azad adam kimi aparsa da, hamıdan artıq kölədir. Orest məhz bu aqibətdən yayınmaq üçün saraya, taxta-taca yaxın durmur.

Egisflə söhbətində Yupiter də ətiraf eləyir ki, eyni dərəcə mübtəladır, hökmdar yalnız onun yerdəki kölgəsidir, onun da işi yüz min ildən insanların qarşısında dindən-dona girib höğqalar çıxarmaq, cildəndən-cildə düşüb tələklilik etməkdir. Əgər o, bəndələrinin başını

qatmaqdan, onların fikrini yayındırmaqdan birçə anlığa əl çəkə, bəndələrin diqqəti özlərinə yönələcək, onda onlar ayılacaq, allah yaddan çıxacaq. Egisf xoşbəxt adamdır ki, öləcək, o isə ölümsüzdür, neçə ki yer üzündə insan yaşayır, tanrı onları əyləndirməyə, onlara tamaşa göstərməyə məhkumdur...

Nitsşenin qətlə yetirdiyi yəhudi-xristian allahına parodiya olsa da, Sartrın Yupiteri cəmiyyətə köçürülmüş təbiət qanunlarını, “saf” şəri, “xalis” iblisi təmsil eləyir. Jan-Pol Sartr başqa allah tanımır.

Orest hakimiyyətdən, sərvətdən, şöhrətdən qaçıb özünə kəkilir, çünki boynunda Nobel medalının ağırlığını belə daşımaq istəməyən Sartrın nəzərində azad olmağın başqa yolu yoxdur - başqaları cəhənnəmdir. Elektra vicdanının sızılımasına, günahının təzyiqinə davam gətirməyib o cəhənnəmə qarşı, özünü kütlənin bişdiyi tiyanda ətirir. Orest isə cəhənnəmin şəridən işıq, sənət tanrısı Apollonun məbədinə pənəh aparır, eynən surətinə qələm çəkən müəllifin özü kimi zamanın şeytanı çal-çağırından (unutmayaq ki, Sartr bu pyesi 1943-cü ildə, faşist işğalı altında olan Fransada qələmə alıb), dünyanın namərd felindən öz içinə sığır. Bundan sonra dünyanın gözəllikləri ona yalnız öz dünyasını bəzəmək üçün naxış, dekorasiya kimi, dahi filosof Hüsserlin təbircə filosof, varlığını ev tikmək üçün alət, material kimi görək olacaq.

Ekzistensializmin atalarından sayılan Haydegger deyirdi ki, insan varlığını sahibi deyil, olsa-olsa həyatı, varlığı otaran çobandır, hərçənd otardıqlarının mahiyyətinə baş vura bilmir. Ardınca bunu da deyirdi ki, yoxluqdan bu həyata çağırılan insanın ən böyük ləyaqəti varlığın həqiqətinə qarovul çəkməkdir. Belə görür, Haydegger insanın qüdrətinə axıracan inmanmayıb, əks halda insanı varlığa çoban yox, varlığın yivəsi təyin eləyirdi, onu həqiqətə qarovulcu qoymaqdansa həqiqəti onun mülkiyyətinə verərdi. Aşağı-yuxarı eyni sözləri Sartrın da haqqında demək olar; onun Oresti dünyanın ən böyük sirrinə əl aparıb - insanın azadlığını keşf eləyib, daha doğrusu, bu sirri allahdan oğurlayıb, ancaq hələlik öz keşfinin təmhiyyətli müəllifinə çevrilə bilməyib.

İnanmaq istərdik ki, insan oğlu başının milçəyini qova-qova ən ali həqiqətin keşiyində sona qədər duracaq, onu tam mənimsəyib öz mülkünə, sərvətinə çevirəcək. Bu həqiqəti qorumaq çox vacibdir, çünki irili-xırdalı bütün qalan həqiqətlər, dünyalar, qalaktikalar, bütün kainat bu uca həqiqətin başına dolanır. İnsanın azad ruhu - yaradılışın cəvəri, məxluqatın qibəsi, kainatın paytaxtıdır. Ayrı qiblə görməyə, ayrı paytaxt salmağa ehtiyac yoxdur.

F. Uğurlu

Britaniya Rusiyaya sanksiya tətbiq etdi

2022-ci ilin fevralında Ukraynada müharibə başlayan etibarən Qərb Rusiyaya qarşı xeyli sayda sanksiya tətbiq edib. Hazırda Aİ Rusiyanın enerji sektorunu hədəfə alan 19-cu sanksiyalar paketi üzərində işləyir. Bu yaxınlarda Böyük Britaniya hökuməti ukraynalı uşaqların məcburi deportasiyasında iştirak edən 11 rusiyalı fiziki və hüquqi şəxsə qarşı yeni sanksiyalar paketi elan edib. Hökumətin rəsmi saytında yayılan məlumatda Rusiya dövlətinə bağlı 8 nəfərə və 3 təşkilata sanksiyalar tətbiq edildiyi bildirilib: “Rusiyanın ukraynalı uşaqları deportasiya

etmək, beyinlərini yumaq və militarizasiya siyasətini həyata keçirən şəxslər bu gün Böyük Britaniya tərəfindən sanksiyalara məruz qalıblar. Bunlara Rusiya dövlətinə bağlı səkkiz nəfər və üç təşkilat daxildir”, - deyər məlumatda qeyd olunub. Yeni sanksiyalar ukraynalı uşaqların məcburi deportasiyasında iştirak edən 11 rusiyalı fiziki və hüquqi şəxsə qarşı yeni sanksiyalar paketi elan edib. Hökumətin rəsmi saytında yayılan məlumatda Rusiya dövlətinə bağlı 8 nəfərə və 3 təşkilata sanksiyalar tətbiq edildiyi bildirilib: “Rusiyanın ukraynalı uşaqları deportasiya

rəhbəri Ramzan Kadirovun anası Aymani Kadirova da sanksiya siyahısına salınıb. Britaniya hökumətinin açıqlamasında bildirilib ki, bu addım hərbi kəşfiyyatın təqdim etdiyi sübutlar fonunda atılıb: “Rusiya Ukraynanın müvəqqəti işğal olunmuş ərazilərində uzunmüddətli ruslaşdırma siyasəti həyata keçirir, Ukrayna mədəniyyətini, kimliyini və dövlətçiliyini məhv etməyə çalışır”. BMT-nin hesabatlarına əsasən, Rusiya işğal altındakı ərazilərdə məktəblərdə rus tədris proqramı tətbiq edir və uşaqları hərbi xidmətə hazırlayan məşğələlər həyata keçirir.

Sanksiyalar Moskvanı Ukraynada müharibəni dayandırmağa vadar edəcək?

Məsələ ilə bağlı politoloq Zaur İbrahimli “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Avropa İttifaqı və ABŞ tərəfindən bu günə qədər tətbiq olunan sanksiyalar öz təsirini göstərmişdir. Amma... “Sanksiyalar Rusiyanın bir çox iqtisadi sektorlarına çox ağır zərbə vurub, demək olar ki, bu sektorların əksəriyyəti sıradan çıxıb. Bütçə kəsiri əvvəlki illərə nisbətən daha çox artıb - Rusiyada çox ciddi ressesiya müşahidə olunur. Rəsmi hesablamalara görə, Rusiyanın ümumi daxili məhsulunda artım faktiki olaraq dayanıb, ölkədə inflyasiyanın səviyyəsi artıb - məhsulların qiymətləri günbəgün bahalashır - bu da əhalinin alıcılıq qabiliyyətinə mənfi təsir göstərir. Lakin bütün bunlara baxmayaraq, Rusiyada hərbi sənəyin dinamik inkişafı özünü göstərməkdədir. Ukraynanın işğalı altında olan torpaqlarda ukraynalı uşaqların məcburi deportasiyası müharibə

da davam edir. Bunun başlıca səbəbi isə alternativ bazarların tapılmasıdır. Rusiya Çin və Hindistana öz xam neft və neft məhsullarını satmaqla Qərbin sanksiyalarının təsirindən qismən olsa da yayınmaqlı. Bununla yanaşı, Moskva Çin və Hindistanın köməkliyi ilə öz daxili bazarını zəruri mallar ilə təmin edib. Rusiyanın iqtisadi inkişafı zəifləsə də, tam şəkildə diz çökməyib. Çin və Hindistan kimi böyük dövlətlərin maliyyə-iqtisadi və texnologiya dəstəyi ilə Rusiya Ukraynada hərbi əməliyyatlarını bundan sonra da davam etdirəcək. Buna görə də yaxın perspektivdə Rusiyanın Ukraynada müharibəni dayandırması

bir sıra hesabatlara görə, Rusiyanın Ukraynada hərəkətlərinə, xüsusilə də bu ölkənin işğal olunan ərazilərində ukraynalı uşaqların məcburi deportasiya edilib xüsusi düşərgələrə köçürülməsi, həmin düşərgələrdə onların məcburi hərbi təlimlərə cəlb olunması yalnız müharibə cinayəti adı vermək olar. Böyük Britaniya çox doğru faktlar ortaya qoyub. Britaniya keşfiyyatı rus hərbiçilərinin nəzarəti altında olan ərazilərdə bütün prosesləri izləyir və lazımi faktlar toplayır. Hesab edirəm ki, digər dövlətlər də ukraynalı uşaqların

Moskvanın əməli müharibə cinayətidir

cinayətidir. “Müharibə başlayan dan bəri Ukraynada həm hərbi, həm də insanlıq əleyhinə sayızsız hesabsız cinayətlər törədilib. Beynəlxalq təşkilatlar bununla bağlı

hüquqları ilə bağlı məsələdə Britaniya ilə birgə addım atmalıdır”.

Yunis ABDULLAYEV

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955,
0552004544
“Azərmətbuatyayımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Bakmətbuat” MMC - 0124314313
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Şənbə üçün nəzm

GEÇƏNİN NƏĞMƏSİ

Qapqara bir kağızın
Üstündə möhür - işıq...
Bu sirli tapmacanın
Cavabını tapmışıq.

ən mötəbər sənədə -
ulduzlar damğa vurub
yere yaman baxırlar
göyün üzündə durub...

bayram var yuxarıda -
qonaqlar sağlıq deyir.
Gecənin yiyəsinə
Yaxın olmaq istəyir.

Aydı padşah seçilən
Qaranlığın üzünə...
hökm edib səhərdəək
tacı verəcək Günə.

NAĞİL

Mənim ömrüm nağıldı -
nə gözirsən içində?
Yoxdur bir qəhrəmanım
sən cilddə, sən biçimdə.

Sən bu dar küçələrdə
azarsan, karıxarsan.
Birdənəm, bu nağılda
özün də barıxarsan.

Axtarma almaları,
almarlar əvvəl vardı.
Gecikdin, divlər gəldi,
gördü, aldı, apardı...

Sona çatır nağılım:
biri var, biri yoxdu.
Nə gözirsən, qırıncı
qapının sirri yoxdu.

Boylanma, baxma yola -
nə işıq var, nə də it.
Hələ ki görən yoxdu,
Gələn yoxdu, özün get.

Nə qolları övlad həsrətiylə göynəyən Sara,
nə oğlu qucağında səhralara düşmüş Həcər
anlar məni.

Yalnız sən, İbrahim,
təkcə sən bilərsən...
Mən torpağa bənzəyirəm,
yetirə də bilərəm,
gəzdirə də,
içimdə basdıra da bilərəm hər şeyi.

Dənizdən çox,
qarmaqdakı yemə gələn balıqların sevincinə
kövrəlirəm,
balıqçının torunda inci tapmaq ümidinə ağrı-
yıram.

Hərdən təlxək kimi güldürürəm ,
hərdən timsah kimi ağlayıram.
Saman çöpünü
çöplüyündə boğulanlara saxlayıram.

Mən göylərdən yox,
göylərin özünü istəyirəm,
uçmaq yox,
qucaqlamaq istəyirəm göy üzünü -
qollarım boş qalmasın deyər.

Heç nə istəmirəm,
nə borc, nə hədiyyə...

Mən o kişini sevirəm -
həyatı arxasınca sürüyən adamı.
Hərdən ürəyimi kükrədən,
Hərdən qollarımda kırıyən adamı...
Günahımdan qalxan düzəldirəm,
dəbilgə kimi başımda gəzdirirəm onu,
silah kimi tuşlayıram yad ünvanlara .
Mən hara, məsumluq hara...

Mən iki dəfə qadın oluram -
sevəndə -
dünyanı soyunub
əllərini geyinəndə sevgilimin
gizli-gizli.
Qulağımdan silinəndə başqa səslər,
təmizlənəndə...
Bir də hər ay sonu ,
intizarla gözləyəndə qadınlığın haray çəkib
məni dağa-qaşa salan ağrısını.
Ayıbımdan qızarıda üstüm-başım,
kirlənəndə... sevinirəm...
Bax o anda, İbrahim,
içimdən bir hiss keçir -
məni qatılam -
bətənimdəcə doğulmamış
arzuları
parça-parça öldürürəm...

Rəbiqə Nazimqızı

Nəfəsimizi oğurlayan təkərlər

Asfalt üzərindən
qalxan təhlükə...

Müasir dövrdə ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi insanlığın qarşısında duran ən vacib problemlərdən biridir. Sürətlə inkişaf edən sənaye, əhalinin artması və nəqliyyat vasitələrinin çoxalması təbii təbii tarazlığı pozur, canlı aləmə ciddi təsir göstərir. Ətraf mühitin çirklənməsinin əsas səbəblərindən biri avtomobil mühərrikləridir. Hər gün küçələrdən keçən avtomobillərin hər biri təkcə insanları bir nöqtədən digərinə daşımır, həm də havamıza, torpağımıza, suya zərər verir. Avtomobil mühərrikləri, xüsusən də benzin və dizel yanacağı ilə işləyənlər ekologiyamızın “səssiz qatilləri”dir. Benzin və dizel ilə işləyən avtomobillər

atmosferə çoxlu miqdarda zərərli qazlar - karbon qazı, karbon monoksid, azot oksidləri və digər zərərli maddələr buraxır. Bu qazlar təkcə havanı çirkləndirmir, həm də insan sağlamlığına zərər vurur. Tənəffüs yolları xəstəlikləri, allergiyalar və ürək-damar xəstəlikləri bu çirklənmənin nəticəsi olaraq ortaya çıxa bilər.

Avtomobillərin yaratdığı çirklənmə həmçinin global istiləşmə problemini də dərinləşdirir. Karbon qazı istixana effekti yaradır və Yer kürəsində temperaturun artmasına səbəb olur. Bu da buzlaqların eriməsi, dəniz səviyyəsinin qalxması və iqlim dəyişikliyi kimi fəsadlara yol açır.

Avtobus parkının təxminən 50 faizi...

Xatırladaq ki, ötən ilin noyabr ayında ölkəmizin ev sahibliyi etdiyi COP29 sammitində də avtomobilin və ümumilikdə nəqliyyat sektorunun ekologiyaya təsirləri müxtəlif aspektlərdə müzakirə olunmuşdu. Azərbaycan rəsmiləri COP29 çərçivəsində elektrikli və hibrid avtomobillərin COP29 çərçivəsində elektrikli və hibrid avtomobillərin döviyyəsinin artırılması və bu sahədə infrastrukturun inkişaf etdirilməsi üçün görülən işləri təqdim etmişdi.

COP29-da avtobus parkının təxminən 50 faizi yaşıl avtobuslara çevrilmişdi, tədbir çərçivəsində 150-dən çox elektrikli avtomobil istifadə olunmuşdu. Azərbaycan rəsmiləri COP29 çərçivəsində elektrikli və hibrid avtomobillərin döviyyəsinin artırılması və bu sahədə infrastrukturun inkişaf etdirilməsi üçün görülən işləri təqdim edirdi. Beləliklə, idxal edilən elektrikli və hibrid avtomobillərin payı əhəmiyyətli dərəcədə artdı.

Beynəlxalq əməkdaşlıqlar və texnologiya təqdimatları

Eyni zamanda, COP29-da Azərbaycan və Çin şirkətləri arasında ekoloji cəhətdən təmiz avtomobillərin sahəsində əməkdaşlıq sazişi imzalanmış və bu sahədə təqdimat keçirilmişdi. Çin avtomobil istehsalçısı Geely, dekarbonizasiya strategiyasını sammitdə təqdim etmiş, 2025-ci ilə qədər karbon emissiyalarının azaldılması və 2045-ci

ilə karbon neytrallığa çatmaq məqsədini açıqlamışdı.

Geely həmçinin COP29-da yaşıl metal texnologiyaları və çevik yanacaq sistemləri təqdim etmişdi. Bu texnologiyalar karbon emissiyasını ciddi şəkildə azaltmağa imkan verən hibrid metanol avtomobilləri əhatə edir.

Azercell Bərdədə yaşlılar üçün kibertəhlükəsizlik təlimi keçdi

Mobil operator həssas qruplar arasında rəqəmsal savadlılığın artırılması istiqamətində fəaliyyətini davam etdirir

Azercell rəqəmsal təhlükəsizliyin gücləndirilməsi və əhalinin maarifləndirilməsi sahəsində təşəbbüslərini davam etdirir. Kibercinayətkarların hədəfində daha çox yaşlı nəslin nümayəndələrinin olduğunu nəzərə alan şirkət bu dəfə Bərdə şəhərində yerləşən Qarabağ Regional DOST Mərkəzində yaşlılar üçün xüsusi təlim təşkil edib.

Azercell-in İnformasiya Təhlükəsizliyi departamentinin mütəxəssisləri tərəfindən keçirilən təlimdə iştirakçılara kibercinayətkarlıq

luq, fişinq hücumları və digər kiberrisiklər barədə ətraflı məlumat təqdim olunub. Təlimdə kibercinayətkarlıq

gər kiberrisiklər barədə ətraflı məlumat təqdim olunub. Təlimdə kibercinayətkarlıq sazişi imzalanmış və bu sahədə təqdimat keçirilmişdi. Çin avtomobil istehsalçısı Geely, dekarbonizasiya strategiyasını sammitdə təqdim etmiş, 2025-ci ilə qədər karbon emissiyalarının azaldılması və 2045-ci

Xatırladaq ki, Azercell müxtəlif yaş qrupları üçün rəqəmsal təhlükəsizlik biliklərinin artırılması istiqamətində silsilə layihələr həyata keçirir. Şirkət daha öncə sosial

xidmət müəssisələrinin sakinləri üçün xüsusi maarifləndirici tədbir təşkil edib, cari ilin ilk yarısında isə “Məktəblilər üçün Kiberraarifləndirmə Proqramı” çərçivəsində 7 regionda 350-ə yaxın məktəbli kibertəhlükəsizlik sahəsində məlumatlandırılıb.

Azercell-in dəstəklədiyi gənclərdən növbəti beynəlxalq uğur

Məktəblilərimiz Vətənə üç bürünc medalla dönüblər

mədədə, Bakı Şəhəri Fizika, Riyaziyyat və İnformatika Təmayüllü Liseyin 9-cu sinif şagirdi Əkbər Əhmədov və Türkiyə Döyənət Vəqfi Bakı Türk Liseyinin 9-cu sinif şagirdi Ömər Əliməmmədov bürünc medalla layiq görülüblər.

24 ölkədən 100-ə yaxın məktəblinin iştirak etdiyi əsas yarış iki gün davam edib. Hər gün iştirakçılara dörd saat ərzində həll etmələri üçün üç tapşırıq təqdim olunub. Məktəblilərin C++ proqramlaşdırma dilində təqdim etdikləri həllərin qiymətləndirilməsi 100 bal

lıq sistem üzrə aparılıb. Qeyd edək ki, Azercell Telekom, Elm və Təhsil Nazirliyi və Təhsil İnstitutu ilə əməkdaşlıq çərçivəsində 2017-ci ildən etibarən məktəblilərin beynəlxalq informatika və proqramlaşdırma olimpiadalarına hazırlıq prosesinə dəstək verir. Bu müddət ərzində məktəblilərimiz Yeniyetmələrin Avropa İnformatika Olimpiadasında 4 gümüş, 11 bürünc medal, ümumilikdə isə 6 qızıl, 32 gümüş və 66 bürünc olmaqla, 104 medal qazanıblar.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası

Baş redaktor:
Alıqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyyətli - 66

Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenzia: N-B-317
Tiraj: 4964
Sifariş: 1828

“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 150048601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayında nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:

Yeganə Bayramova